

FORSVARET
For alt vi har. Og alt vi er.

ÅRGANG 77 - UTGAVE 1/2024 - HEIMEVERNSBLADET UTGIS AV KOMMUNIKASJONSSEKSJONEN I HEIMEVERNET

HEIMEVERNET

KRIGER TIL DET SISTE

Til tross for en alvorlig kreftdiagnose, nekter Kjell Haaland å la sykdommen sette en stopper for hans lidenskap og engasjement i Heimevernet – målet er enda et feltvognkurs.

SIDE 20

*Forsvarets minst
utskjelte plagg?*

SIDE 16

*Fra pasifist
til kriger*

SIDE 26

*Stifinnere som utgjør
en forskjell*

SIDE 42

HISTORISK SATSNING PÅ HV

I forslaget til ny langtidsplan får Heimevernet flere soldater, mer utstyr og trening, nye kjøretøy, nye småbåter, flere droner og avanserte håndholdte våpenplattformer. Dette vil gjøre HV i stand til å ta et utvidet nasjonalt territorielt ansvar.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Samuel Andersen

Regjeringens forslag til ny langtidsplan (LTP) vil de øke Heimevernet fra 40 500 til 45 000 soldater og øke årlig trening og øving. Det er forslag om nytt utstyr som styrker HVs evne til å beskytte objekter langs kysten og videreutvikler HVs evne til å gjennomføre territoriale operasjoner.

ØKT EVNE OG ØKT KAMPKRAFT

Antallet heimevernsdistrikter økes til 12, med opprettelsen av Agder heimevernsdistrikt 07. Antall innsatsstyrker økes til 16.

– Dette gir oss et HV som får tettet kritiske mangler og med betraktelig økt evne til sikring av objekter langs kysten. HV får også bedre evne til understøttelse av alliert virksomhet og forsterkning og overvåking av sentrale deler av kystsonen. Dette i kombinasjon med nye våpensystemer og styrking av evnen til å lede territoriale operasjoner gir Heimevernet betraktelig økt kampkraft, sier sjef HV, generalmajor Frode Ommundsen.

Tilførsel av nye kapasiteter prioriteres til innsatsstyrker og områder med oppdrag knyttet til operasjoner i Finnmark, samt alliert mottak og fremføring.

– Hele HV skal øve og trene hvert år, med tilstrekkelig antall dager. Soldatene vil fortsatt være Heimevernets viktigste og lokale «våpenplattformer», poengterer Ommundsen.

– Et heimevern med lokal kunnskap som er til stede i hele landet gir trygghet i befolk-

ningen. For å sikre Forsvarets kapabiliteter, baser og infrastruktur også mot sammensatte trusler, anbefaler vi å styrke HVs evne til å håndtere et bredere sett av utfordringer, uttalte forsvarsminister Bjørn Arild Gram (Sp) da langtidsplanen ble lagt frem.

Områdestrukturen økes med flere soldater, som sammen med flere soldater i innsatsstyrkene, utvider Heimevernets totale struktur vesentlig. Langtidsplanen skal behandles i Stortinget før sommeren.

– Her forventer jeg et vedtak som for Heimevernets del samsvaret med fremlagt LTP fra Regjeringen. Økningen skal påbegynnes raskt, med en gradvis oppbygging mot totalt 45 000 soldater, forklarer sjef for planseksjonen i Heimevernstaben, Werner Staurset.

– Vi er godt i gang med analyser og planarbeid og distriktene er involvert i prosessen. Vi må tenke langsiktig slik at materiell, personell, EBA, IKT, nye avdelinger og økonomiske midler møtes på en god måte. Heimevernets territoriale operasjonssenter og distriktsstabene styrkes også for å kunne lede et HV i vekst, og med flere og mer komplekse oppdrag.

NYE INNSATSSTYRKER

Heimevernets våpenskole på Dombås videreføres og styrkes for å ivareta Heimevernets behov for kompetansebygging. Heimevernets innsatsstyrker videreutvikles for økt fleksibilitet, mobilitet og utholdenhet. Etableringen av innsatsstyrke Tromsø

i HV-16 som den trettende innsatsstyrken fortsetter og denne videreutvikles til en fullverdig innsatsstyrke.

Regjeringen vil også etablere to innsatsstyrker i henholdsvis HV-09 på Vestlandet og i HV-12 i Trøndelag. Disse opprettes med evne til sikring av objekter langs kysten, understøttelse av alliert virksomhet og overvåking av sentrale deler av kystsonen. Den fjerde nye innsatsstyrken etableres i HV-02 og skal designes for innsats i nord.

NYE VÅPENSYSTEMER

HV får bærbart kortholdsluftvern og panserbekjempelseskapasitet, i første rekke til de to nordligste distriktene. Innsatsstyrkene får dronekapasitet. Investeringer i flere feltvogner vil styrke HVs evne til sikring av allierte logistikklinjer. Anskaffelse av småbåter vil styrke evnen til sikring av objekter og infrastruktur langs kysten og områder for alliert mottak. Heimevernet skal også gis en rolle i koordinering av frivillig innsats i krise og krig.

– Hele Heimevernet bretter nå opp ermene og gjør seg klar for vekst. Det er mye bedre å jobbe hardt med å bygge opp – enn å jobbe hardt med å kutte og legge ned. Nøkkelen til suksess blir å vokse på en klok måte der en evner å tenke både kort og lang sikt samtidig, oppsummerer Werner Staurset.

ET STØRRE OG BEDRE UTRUSTET HV

- Heimevernets størrelse skal øke til totalt 45 000 soldater
- HV skal utrustes bedre og øve og trene mer
- Områdedelelsen styrkes med ytterligere én deltidsstilling
- Fire nye innsatsstyrker (HV-02, HV-09, HV-12 og HV-16)
- Ett nytt HV-distrikt etableres (Agder 07)
- Logistikk og forsyningsløsning tilpasset HV
- Anskaffelse av småbåter
- Innsatsstyrkene får dronekapasitet i et lengre perspektiv
- Distriktsstabene og Territorielt operasjonssenter styrkes
- Bærbart kortholdsluftvern og panserbekjempelseskapasitet
- HV blir tilført nye kjøretøy

HEIMEVERNETS FREMTIDIGE STRUKTUR

- Territorielt operasjonssenter
- Tolv HV-distrikter
- En våpenskole
- 16 innsatsstyrker
- 45 000 soldater

Frode Ommundsen

Generalmajor
Sjef Heimevernet

Kjære HV-soldater

Sikkerhetssituasjonen i Europa er alvorlig, og vi må erkjenne at vi deler grense med en uforutsigbar nabo. Denne situasjonen påvirker oss alle, på ulike måter. Samtidig har NATO blitt større her på nordflanken og det gode samarbeidet vi har hatt med våre nordiske kolleger vil bli enda tettere. Dette samarbeidet ble godt synlig under vinterens store øvelse «Nordic Response» som ble gjennomført i Norge, Sverige og Finland. Jeg er dypt imponert over den innsatsen Heimevernet viste under øvelsen, og Heimevernet har blitt lagt godt merke til langt utover landets grenser.

Heimevernet står ovenfor en betydelig satsning som kommer i tillegg til den positive utvikling som har vart over flere år. Den 5. april la regjeringen frem sitt forslag til langtidsplan for Forsvarssektoren (LTP). Jeg er meget godt fornøyd med dette forslaget. Det er det flere grunner til. Det mest åpenbare er den nødvendige satsningen på hele Forsvarssektoren. Videre gjenspeiles det solide arbeidet som er lagt ned i kommisjonsrapportene og det fagmilitære rådet. I 2021 ferdigstilte FFI sitt treårige forskningsprosjekt «Heimevernet mot 2030», et grunnlag for at Heimevernet har kunnet velge retning basert på forskning. Det er betryggende å se at den ønskede satsningen peker i samme retning som vår egen strategi og konsept. Oppsummert peker forslaget til langtidsplan på mer trening og øving, innkjøp av PBU og våpen og investering i nye kapasiteter for HV. Det er svært positivt. Jeg håper at etableringen av HV-07 i Agder vil bli en arena for re-rekruttering av dyktig personell med erfaring fra Forsvaret.

HV virker i hele konfliktskalaen og er etterspurt og anerkjent som en viktig aktør i Forsvaret og som del av beredskapsfamilien. Heimevernet har vist sine kapasiteter en rekke ganger de siste årene. Gjennom pandemi, naturkatastrofer og hendelser har politiet og sivilsamfunnet mottatt uvurderlig støtte fra

Heimevernet. Denne støtten er mulig fordi Heimevernet er en militær kapasitet på beredskap og fordi Heimevernet består av mennesker som deg og meg.

Gjennom operasjonene Interflex og Gungne har flere tusen ukrainske soldater blitt utdannet i Storbritannia og Norge. Det får vi til fordi våre soldater besitter rett kompetanse og fordi vi gjennom godt samarbeid i Forsvaret kan stille de riktige ressursene over tid. Jeg vil hevde at operasjonene Interflex og Gungne er det største som har skjedd Heimevernet siden kvalitetsreformen i 2005. For det første bidrar vi med å levere akkurat det ukrainerne har behov for og etterspør. For det andre har den kunnskapen som bor i Heimevernet blitt både synlig og nyttiggjort. For det tredje gir treningen av ukrainske styrker også god trening og erfaring for våre egne soldater. Men viktigst av alt er altså det faktum at vi bidrar med det ukrainerne faktisk etterspør. Og vi gjør det med kvalitet.

Treningen av ukrainerne bringer krigen nært innpå våre egne soldater. Det er lett å snakke om «profesjonell distanse» i planleggingsfasen, men i møte med den viljen og takknemligheten ukrainske soldater viser, knyttes bånd mellom soldater. Derfor følger vi opp våre instruktører på tilsvarende vis som vi gjør etter internasjonale operasjoner. Det handler om respekt, anerkjennelse og det handler om ivaretagelse. Søndag 14. april gjennomførte vi den første medaljeseremonien for operasjon Interflex, med utdeling av medalje for internasjonal tjeneste til 128 dyktige instruktører. Det var en stor opplevelse for meg og øvrige deltakere. Heimevernet er forberedt på at operasjon Ellisiv vil vare over tid og at det vil kunne bli behov for økt innsats.

Heimevernet står foran en hektisk periode der vi blir satset på. Det gleder meg stort og jeg ser frem til å møte mange av dere på trening i tiden som kommer.

REDAKSJONEN

Ansvarlig redaktør:

Brigader Morten Eggen, NK/stabssjef HV

Redaktør:

Rådgiver Siv Iren Brænd

Grafisk design:

Tore Ellingsen, Helene Sofie Thorkildsen og

Tor-Magnus Øverås

PRESSE OG INFORMASJON I HEIMEVERNET

Kommunikasjonssjef HV:

Oberstløytnant Per Gunnar Grosberghaugen

Fagleder kommunikasjon HV:

Rådgiver Stein Cato Nybakken

Combat media team 1:

Seniorkonsulent Tore Ellingsen

Spesialist Karen Gjetrang

Combat media team 2:

Kaptein Rune Haarstad

Spesialist Kristian Kapelrud

Combat media team 3:

Kvartermester Ingvild Ekrol

Spesialist Helene Sofie Thorkildsen

Media- og kommunikasjonssoldat:

Ledende flysoldat Iben Støldal

Ledende flysoldat Tor-Magnus Øverås

Flysoldat Hermine Heier

TIPS OSS

Siv Iren Brænd

Telefon: 40028135

Epost: sbrand@mil.no

Heimevernsbladet

Postboks 393 Terningmoen

2403 Elverum

forsvaret.no/hv

TRYKK

Aksell AS

Bladet ble sendt til trykk 19. april 2024

OPPLAG

46 000

FORSIDEN

Kjell Haaland (66) bidrar flere ganger i året når Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08 gjennomfører feltvognkurs. Den tidligere områdesjefen har et spesielt hjerte for Heimevernet og det er også hans motivasjon i tunge tider.

Foto: Tore Ellingsen

FØLG OSS PÅ

Facebook

Instagram

Youtube

I snart 40 år har fotposen blitt tråkket på av Forsvarets soldater. Den lovprises av både forsvarssjefen, Heimevernets soldater og ukrainere som får dem utdelt i løpet av operasjon Gungne og Interflex.

16

Den norske instruktøren på sanitetsutdanningen i operasjon Gungne oppfordrer alle lagførere i HV til å trene på MARCH-drill med fokus på M, A og H. Og Care under fire. Da er det større sjanse for å overleve.

32

De kjørte snøscootere, anbefalte de beste rutene og bisto med taktiske vurderinger i terrenget. Under Nordic Response jobbet mange av Heimevernets soldater tett med utenlandske avdelinger som hadde behov for kjentmenn med lokalkunnskap og bred situasjonsforståelse.

42

20

De seneste årene har vært kontrastfylt for Kjell Haaland. Tanker rundt levd liv og døden har kommet nærmere, men også viljen til å gjøre oppløpssiden så lang og meningsfull som mulig. Er dagene ekstra mørke, blir han sendt til de gamle kollegane sine i Vatneleiren av kona. Tilbake får hun en ny mann som er mye lettere til sinns. Heimevernet betyr mye for Kjell og målet er å være instruktør på enda et feltvognkurs.

Militær politimyndighet har man dersom man er på militært område eller militært forbudsområde samt på militære kjøretøy og fartøy. I forbindelse med alliert mottak blir det ofte opprettet et midlertidig militært forbudsområde.

44

INNHOOLD

02 NYTT I HV

Regjeringens forslag til langtidsplan

04 LEDER

Sjef Heimevernets ord

8 AKTUELT

Stort og smått fra HV-Norge

12 HV-NORGE RUNDT

Områdesoldat, områdesjef og distrikt

16 FORSVARETS MINST UTSKJELTE PLAGG?

40 år med tørre føtter

26 UTGJØR EN FORSKJELL I UKRAINA

Interflex og Gungne

32 REDDER LIV I UKRAINA

MARCH-drill

36 TRAIN THE TRAINERS

Instruktørutdanning på operasjon Interflex

38 OVERLEV I STRID

Avgjørende soldatferdigheter

42 STIFINNERNE

Alliert samarbeid

48 NOREX

Nye erfaringer

52 «HEIMEVERNETS VAKTBIKKJE»

Distriktsrådet

54 BLI KJENT MED SOLDATENE

6 av 40 500

56 UTVIKLING OG INNOVASJON

Hva er operativt nyttig?

58 HEIMEVERNETS VÅPENSKOLE

Ledere i HV

Jacob Helgesen var en av de første styrkesjefene i operasjon Interflex.

SAMLET TIDLIGERE OG FREMTIDIGE LEDERE FRA INTERFLEX OG GUNGNE

TEKST OG FOTO: Karen Gjetrang

Refleksjoner over hva lederne har lært skal tas med til videre utdanning av ukrainske soldater.

Både tidligere, nye og fremtidige ledere av operasjon Interflex og operasjon Gungne var samlet til lederkonferanse på Terningmoen for å utveksle erfaringer og snakke om veien videre for operasjonene.

– Nå som vi har kommet et stykke ut i oppdraget er det veldig viktig å reflektere over hvor vi er og hva vi har lært. På den måten kan vi utvikle oss videre, forklarer sjef Heimevernet Frode Ommundsen.

Han håper alle deltakerne får delt erfaringer og tatt dem med seg i videre opptrening av ukrainsk personell.

UNIKE ERFARINGER TILBAKE TIL HEIMEVERNET

I åpningen av konferansen kalte Ommundsen støtten til Ukraina og operasjon Ellisiv noe av det viktigste som har skjedd Heimevernet.

– Operasjonene treffer hele Heimevernet fordi det er så mange av oss som er med på dette. Både i trening hjemme under operasjon Gungne og i England under operasjon Interflex, men også i form av

donasjoner og stabs- og støttearbeidet som ligger bak. Vi får med oss helt unike erfaringer tilbake til Heimevernet.

DELTE SINE LEDERSKAPSERFARINGER

Som en del av konferansen holdt Jacob Helgesen, en av de første styrkesjefene i operasjon Interflex, et foredrag om sine erfaringer fra operasjonen og ledelse av reservister.

I foredraget trakk han frem forskjeller med å lede reservister versus fast ansatt forsvarspersonell.

– Det er en forskjell. Vi kan ikke bare kopiere alt over til ledelse av reservister. Vi må kanskje forandre litt på det vi gjør for å skape den samme effekten.

Han håper lederne hos Interflex og Gungne reflekterer over at det å lede reservister kan være annerledes fordi de ofte har annen og komplementær kompetanse, som gjør at de oftere ser på oppgavene med et litt annet syn enn personell med militær bakgrunn. Han ser stor verdi i konferansen på Terningmoen og forteller at han ser likheter i flere erfaringer mellom de to operasjonene.

– Å få en anledning til å treffes, prate og diskutere og utveksle erfaringer er veldig bra, avslutter Helgesen.

NØDLANDET HELIKOPTER SIKRET AV GUNNERSIDE

TEKST: Forsvaret FOTO: Luftforsvaret

Under en treningsflyging 4. januar, måtte ett av Forsvarets Bell 412-helikoptere nødlande etter at rotoren traff trær.

Helikopteret måtte lande i terrenget, omtrent åtte kilometer fra nærmeste vei, i

nærheten av Skrimfjellet. Før helikopteret var klart for å trekkes ut av skogen med beltevogn og tråkkebil, var innsatsstyrke Gunnerside fra Telemark og Buskerud heimevernsdistrikt 03 på plass. Med deres hjelp fikk Luftforsvaret sikret og berget helikopteret.

STØTTET NØDETATENE

FOTO: Lene Jørgensen

I starten av januar kom det uvanlig store mengder snø i Agder. Heimevernet fikk i oppdrag å støtte nødetatene i Arendal.

Med en beltevogn fra Heimevernet fikk ambulanspersonell nødvendig hjelp til å hente ut en syk pasient fra en bolig på toppen av en bratt ubrøytet bakke. Ambulanspersonellet klarte ikke å komme seg opp, verken med kjøretøy eller til fots, men tok plass i bakvogna på evakueringskjøretøyet og ble med til topps.

– Det var på nippet, sier løytnant Glenn Salvesen, som var lokalkjent og kjente til den bratte smale bakken.

– Konturene av veien var borte flere steder og med skråning på den ene siden var det litt små marginer, avslutter Salvesen.

Mottakere av fortjenestemedalje og plakett i gull siden desember 2023

HEIMEVERNETS FORTJENSTMEDALJE:

- Major John Robert Hurlen, HV-11
- Seniorkonsulent Inger Helen Skogli Holand, HV-05
- Sersjant 1 kl Jørn-Eirik Pettersen Rødum, HV-02
- Oberstløytnant Alf Birger Enger, HVST
- Oberst Jens Christian Junge, HV-12

SJEF HVS PLAKETT I GULL:

- Orlogskaptein Johnny Skoglund HV-16
- Stabssersjant Kenneth Brustad, HV-16
- Stabssersjant Oddbjørn Dalsbø, HV-16
- Værnes garnison kjøkken, HV-12
- Major Stein Ove Kvatningen, HVVS
- Major Jo Halgunset, HVVS
- Tore Bjørhusdal, HV-03
- Politiinspektør Gustav M Landro, Vest politidistrikt
- Kaptein Kjell Magnus Haaland, HV-08

MEDALJE FOR INTERNASJONAL TJENESTE

TEKST: Iben Støldal
FOTO: Tor- Magnus Øverås

Denne uka fikk de norske instruktørene for Interflex kontingent fem tildelt forsvarets medalje for internasjonal tjeneste.

– Det er en synlig måte å markere at denne tjenesten blir satt pris på, sier sjef Heimevernet, Frode Ommundsen.

De som har vært med på tidligere kontingenter av Interflex får medaljen i forbindelse med arrangementer senere.

NY SJEF FOR HV-12

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud

Fredag 15. mars gjennomførte Trøndelag heimevernsdistrikt 12 (HV-12) skifte av sjef.

Oberst Jens Christian Junge ble takket av etter 38 år i Forsvaret og oberst Marianne Eidem ble satt inn som ny sjef.

Sjef Heimevernet, generalmajor Frode Omundsen, gjennomførte kommandooverføringen i Værnes Garnison og beskrev avtroppende og påtroppende sjefer på denne måten:

– Oberst Jens Christian Junge har vært en strategisk og helhetlig leder som har tenkt like mye på Forsvaret og Heimevernet som på HV-12.

– Han har fortsatt utviklingen av distriktet på en måte vi kan være stolte av. Blant våre mange dyktige sjefer i Heimevernet har oberst Junge vært en nestor.

– Med Marianne Eidem får HV-12 en sjef med bred militær erfaring og utdanning og med en ekstra god kjennskap til operasjonsområdet til distriktet. Jeg er trygg på at HV-12 nå får en dyktig sjef.

Den nye sjefen Marianne Eidem nærmer seg 24 års fartstid i Forsvaret. Hun har

bakgrunn fra Luftforsvaret og baseforsvar. Hun var bataljonssjef for Baseforsvarsbataljon på Ørland, før hun kom til stillingen som NK/stabssjef i HV-12. I tillegg til Luftforsvarets krigsskole og stabsskole i Baltikum, gjennomførte hun Forsvarets sjefskurs høsten 2023.

– Det å få anledning til å lede HV-12 ser

jeg på som et privilegium. Samtidig er det med en viss porsjon ærefrykt jeg tar på meg rollen med å forvalte den enorme forsvarsviljen vi har i Trøndelag. HV-12 har en geografisk beliggenhet som er sentral i Forsvarets planverk, og med de sikkerhetspolitiske urolige tidene vi nå opplever, vil Trøndelags sentrale rolle trolig bli ytterligere forsterket.

SAMLET VERNEOMBUD OG TILLITSVALGTE TIL NYTT SEMINAR

TEKST OG FOTO: Karen Gjetrang

Heretter skal seminaret arrangeres hvert år.

– Vi står i en tid hvor vi går inn i en ny langtidspan. Sikkerhetssituasjonen er spesiell og vi har mange oppdrag. Vi er i en fase der vi er helt avhengig av et godt arbeidsmiljø for å lykkes, forklarte nestkommanderende og stabssjef i HV, Morten Eggen, til deltagerne på seminaret.

Han fortalte videre at hovedmålet med

seminaret er å bygge kompetanse i hele Heimevernets struktur. Både blant de som har verv som verneombud og tillitsvalgte i tillegg til ledelsen.

– Jeg tror det viktigste er at hver enkelt skjønner sin rolle og blir trygg på den, avslutter Eggen.

Temaer som arbeidslivets spilleregler, medbestemmelse, lønnspolitikk, sikkerhet og varslingshåndtering ble belyst.

DA VERDENSPRESSEN MØTTE JOSEFINE

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Karen Gjetrang

For fem minutter siden lå Josefine fra innsatsstyrke Ida & Lyra i HV-17 i en observasjonspost (OP) og fulgte med på trafikken nede på hovedveien. Nå blir hun intervjuet av Sveriges Television, Die Welt, BBC og Agence France-Presse.

Spørsmålene «haglet» om hva en innsatsstyrke i Heimevernet er, om hvorfor hun ble med frivillig og hva hun synes om situasjonen i Europa. For franske AFP måtte hun i tillegg forklare inngående om problemet med «feltfingre» ute i vinterkulden.

Den 21 år gamle barnehagelæreren og innsatsstyrkesoldaten var trygg i rollen som intervjuobjekt. På de store vinterøvelsene i Norge er NATOs presseturer en fast tradisjon. Her viser de øvende nasjonene ofte sitt tyngste og tøffeste utstyr. Nå var bussen med 20 journalister kommet til Heimevernets innsatsstyrke Ida & Lyra.

– Hele poenget med en OP er jo å holde seg skjult, så det kom som en «bombe» på meg at det skulle komme masse folk om noen minutter, smiler hun.

– Det første jeg tenkte var at det var spill, og at det var «spionasje», ler hun.

– Det eneste jeg ikke kunne svare på var spørsmål om hva vi nøyaktig gjorde her; må jo tenke litt på operasjonssikkerheten også.

– Media omtales jo som den fjerde statsmakt og det er viktig for oss å ta oss tid til å snakke med dem. Dersom Forsvaret ikke er villig til å møte pressen, taper vi jo tillit, sier medsoldat Aleksander.

– Jeg mener vi må forklare litt som hva vi driver på med, hvorfor vi gjør ting og hva som er viktig med det vi gjør; da bygger vi denne tilliten, poengterer han.

Josefine, Aleksander og resten av gjengen leverte gode budskap og fortalte om seg selv til de internasjonale journalistene. Så hoppet de på snøskuterne og fortsatte med oppdragsløsningen igjen.

TEKNOLOGIDAGER I HEIMEVERNET

TEKST: Alf Birger Enger

21. – 22. august arrangerer Heimevernet teknologidager på Dombås som et samarbeid mellom Heimevernets våpenskole (HVVS) og Forsvars- og sikkerhetsindustriens interesseforening (FSI).

FSI har over mange år gjennomført teknologidager sammen med de ulike forsvarsgrenene med fokus mot de ulike operasjonsmiljøene. Årlig gjennomføres teknologidager rettet mot landmakten.

Heimevernet arrangerer dette annet hvert år.

Teknologidagene er en arena for dialog, informasjonsutveksling og nettverksbygging mellom HV, samvirkeaktører og norsk industri. Det legges opp til et variert program med presentasjoner fra HV og forsvarssektoren, presentasjoner fra samvirkeaktører og industri, samt noen demonstrasjoner og mange muligheter for samtaler og diskusjoner.

Årets arrangement vil naturlig ses i lys av nylig fremlagt Langtidsplan for Forsvaret, men hovedfokus vil være totalforsvar og beredskap. Det jobbes med å få deltagelse fra et bredt spekter av samvirkeaktører blant annet Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB), Hovedredningssentralen (HRS) og politiet.

For mer info, se: <https://www.fsi.no/kalender/teknologidager-med-hv-2024/>

HV-NORGE RUNDT

Heimevernet består av 40 500 soldater, 11 distrikter, 12 innsatsstyrker og 208 HV-områder. Hver soldat hører til et område som gjør en viktig jobb for at distriktet skal kunne

løse sine oppgaver. I «HV-Norge rundt» gir vi soldaten, områdeledelsen og distriktet plass til å ytre sine tanker om HV-tjenesten.

HV-17 holder til i Porsangmoen leir ved Lakselv. Distriktet har et unikt klima i forhold til resten av Norge, har store avstander og deler grense med både Finland og Russland. Distriktet inneholder 19 kommuner.

HV-12 holder til i Værnes garnison i Stjørdal. Distriktet har flere viktige forsvars- og samfunnsfunksjoner innenfor sitt ansvarsområde. Distriktet inneholder hele 38 kommuner.

SOLDATEN

Vetle Lars Wisløff Sandring er 31 år, doktorgradsstipendiat og troppssersjant i Altafjord HV-område i Finnmark Heimevernsdistrikt 17.

TEKST: Hermine Heier, Tore Ellingsen, Rune Haarstad og Ingvil Ekrol
FOTO: Karen Gjetrang, Kristian Kapelrud og Tor-Magnus Øverås

– Når innkallelsen kommer, blir kona litt sur. Men det går seg nå til. Det er bare sånn det er; at jeg blir borte noen dager. Det er en plikt som jeg er forberedt på å gjøre.

Det å være heimevernssoldat kan være givende og lærerikt, men også slitsomt og utfordrende. Vetle, som har vært i HV i 12 år, først i innsatsstyrke Ida & Lyra og nå som troppssersjant i området, har både gode og dårlige dager i tjenesten.

– Da jeg først kom inn i Heimevernet, øvde vi bare på å arrestere terrorister. Nå har vi et noe annerledes fiendebilde vi forholder oss til. Oppdraget har forandret seg litt, sier han.

– Det verste med tjenesten er å komme inn på øvelse, og så skjer det ingenting i flere dager. Det er klart det er kjedelig. Det er også utfordringer og mangel på materiell, men vi har lært å improvisere med det vi nå en gang har.

Svaret på hva som er det beste med tjenesten trenger han ikke lete lenge etter:

– Det beste med å være soldat i Heimevernet er alle de trivelige folkene. Og når

det er fart og spenning på øvelse, slik som nå på Nordic Response. Det har vært mer action enn det pleier å være på øvelse, og det er gøy.

Han fortsetter:

– Nå på øvelsen ble vi sendt ut på oppdrag for å kontrollere en veiakse. Da bar det ut på skipatrolje, hvor vi fant noen engelske spesialsoldater. Jeg tror ikke det var planen, for de var egentlig på sin egen lille greie. Vi lå i buskene bare 20 meter unna, holdt pusten og lot dem ture forbi. De var helt forferdelig dårlige til å gå på ski. De gikk forbi uten å se oss, så vi hadde god kontroll på dem, forteller Vetle Lars Wisløff Sandring.

Før han og de andre heimevernssoldatene kan vende snuten hjemover etter endt øvelse, må det gjøres vedlikehold av utstyr og materiell. Det blir rom for litt kaffeprat mellom vask og telling, for samholdet i troppen må vedlikeholdes på samme måte som ski og multifueler.

– Det er masse fine folk her i troppen, og det er noe spesielt med de folkene man treffer i HV, som man husker og tar med seg videre, smiler han.

OMRÅDESJEFEN

36 år gamle Vegard Einvik Heitmann er områdesjef i Alta heimevernsområde i Finnmark heimevernsdistrikt 17. Til daglig er han lektor på en videregående skole. Heitmann har vært i Heimevernet i syv år; to av dem som områdesjef.

DISTRIKTET

– For alle oss i Trøndelag heimevernsdistrikt 12 vil operasjon Gungne og vår støtte til Ukraina fortsatt kreve mye av oss.

Operasjon Gungne krever mye av både distriktsstaben, utdanningskompaniet (kompani Hegra) og ikke minst instruktørene våre som står på nærmest døgnnet rundt. Men dette er også et svært givende og ikke minst meningsfylt oppdrag, poengterer Eidem.

– Som ny sjef ser jeg fram til å forvalte den enorme forsvarsviljen vi har i Trøndelag. HV-12 har en geografisk beliggenhet som er sentral i Forsvarets planverk, og med de sikkerhetspolitiske urolige tidene vi nå opplever, vil Trøndelags sentrale rolle trolig bli ytterligere forsterket i tiden fremover.

Styrkebeskyttelse og skarpe oppdrag i forbindelse med retur av alliert og norsk utstyr etter Nordic Response i Finnmark har krevd mye av vårt militærpoliti og flere av HV-områdene.

– Ellers skal vi selvfølgelig fokusere på et beredskapsklart HV-12

Sjef for Trøndelag heimevernsdistrikt 12, oberst Marianne Eidem, har nylig tatt over sjefsrollen i et distrikt som har litt av hvert på agendaen om dagen. Her er hennes tanker om distriktets oppgaver i tiden som kommer.

med planverk og klartider. Vi fortsetter også arbeidet med å videreutvikle våre mange gode lokale HV-områder. Innsatsstyrken vil også alltid være et prioritert område.

Sjefssersjanten i HV-12, Erik Skjærvold, støtter opp om sjefens synspunkter og legger til noen tanker om befall, kurs og motivasjon:

– Vi trenger nok befall og godt nok trent befall! Det er mitt mantra.

– Vi har mange gode og dedikerte befalingsmenn og kvinner i Trøndelag og mange har tatt de riktige kursene og er der de skal være, men ikke alle. HV-12 vil derfor jobbe aktivt for å gjennomføre kurs, fylle opp kursene og motivere folk til å søke kurs.

– Det å sørge for at styrkestrukturen vår er fylt opp med dyktige soldater og befall vil alltid være noe av det viktigste et HV-distrikt fokuserer på. Dette må vi ha på plass for å utvikle HV-12 videre. Vi kan ikke begynne med innskyting hver gang vi møtes.

Områdesjefstillingen er et verv på omtrent 11 prosent og gjør at Vegard jobber for Heimevernet året rundt.

– Jeg koordinerer alt som skjer i området, og spesielt arbeidet med å lede den årlige treningen. Det er en del oppdukkende oppdrag, slik som HV-kjentmann for allierte styrker og bistandsoppdrag for politiet. Jeg er også militær kontaktperson for Alta kommune og sitter i beredskapsrådet i kommunen, forteller områdesjefen.

Som områdesjef har Vegard mye ansvar. Med jobben følger det også noen bekymringer.

– Jeg er litt bekymret for det nye lønningssystemet som kommer, for det er

det mye usikkerhet rundt. Det virker også som om det er en del uro i Forsvaret. Vi er helt avhengig av de som jobber fast i Forsvaret, og styrkestrukturen fungerer ikke uten en trygg støtte. Det å rekruttere personell til HV-17 er en stor utfordring. Hvis arbeidsvilkårene ikke er gode nok til å matche sivile jobber, da vil vi tape mange forsvarsansatte. Det å sikre gode arbeidsvilkår og rekruttering er helt klart det viktigste slik jeg ser det nå.

Etter mange år i HV er det noen oppdrag som har satt mer preg enn andre.

– Det er enkelte oppdrag, med søk og redning, hvor det har vært omkomne. Det er opplevelser som setter sterke spor. Man forstår virkelig hvorfor det er viktig at vi

trener ordentlig, og at vi fungerer ordentlig. Det må gjøres når vi har årlig trening, og det er ikke så mange ganger i løpet av et år. Dette er et rasutsatt og værutsatt fylke. Når det først skjer noe, må vi være klare til å bistå.

– Jeg opplever det som at vi har utrolig mye flotte folk som kommer inn med bred bakgrunn og ulik kompetanse. Det er artig å kunne spille på så mange folk. Jeg kan bestemme hvem som sitter i de ulike stillingene, og jeg kan stille de kravene som jeg mener er riktige for å utvikle området. Så jeg synes det er spesielt å kunne utvikle området og gjøre det til et velfungerende område i stand til å løse alt som vi blir satt til. Det er veldig givende, avslutter Vegard Einvik Heitmann.

A photograph showing a soldier in camouflage gear jumping over a line of soldiers' legs in a snowy field. The soldiers are wearing white pants and dark boots. The background is a snowy landscape with trees.

TRÅKKET PÅ I SNART 40 ÅR

Termisk overtrekksko, eller mer folkelig kalt «fotposer», er et plagg de fleste som har vært innom Forsvaret har et forhold til. Det gjelder også ukrainske soldater som utdannes i Norge og England. Fotposens eventyr startet derimot for lenge siden.

TEKST: Kristian Kapelrud FOTO: Iben Støldal, Karen Gjetrang Kristian Kapelrud og Tor-Magnus Øverås

Har du noen gang vært ute på vinterstid? Det trenger ikke engang å være mange minusgrader og dyp snø, men du har en statisk tjeneste. Kanskje sitter du på vaktpost og har gjort det aller meste riktig. Skuddfelt, skjul, dekning og støtte er på plass. Du har kledd på deg lag for lag etter leksjonens beste eksempler, men fotposene har du lagt igjen. «Det er jo ikke så kaldt i dag» husker du at du tenkte, mens varmen suges ut gjennom skosålen og det begynner å bite litt i tærne.

Eller kanskje er det til og med feltøvelse på sommerstid. «Fotposer på sommeren er bare dødvekt» tenker du blid og fornøyd på marsj gjennom skogen. I tillegg har du jo møysommelig påført tjukke lag med skokrem og litt ekstra på sømmene. Skogen er stort sett tørr, men plutselig kommer dere til ei myr som må krysses. Resten av laget trekker på fotposene, mens du har ikke annet valg enn å stole på Kiwi. På rekke og rad plasker dere uti, og i starten går det overraskende bra. Men så, midt i myra, begynner det å tære på skokremen. Brunt kaldt myrvann trenger sakte, men sikkert gjennom skinn, sømmer og grå ullsokker før det treffer føtter som inntil nylig var tørre. Det er langt igjen til den andre siden, og det som egentlig

var en helt grei feltøvelse går over til å bli gjennomvåte sko og elendighet.

Med sin enkle konstruksjon holder fotposen brukeren varm og i de aller fleste tilfeller tørr på bena. Noen vil kanskje si at det er Forsvarets minst utskjelte plagg?

SVARET PÅ ET PROBLEM

Sunnmørsbedriften Mittet AS, tidligere Møre Tekstilfabrikk, utviklet fotposen i samarbeid med Forsvaret midt på 80-tallet og har siden den gang vært leverandør.

– Problemet som måtte løses var «kalde

føtter under vanskelige forhold», beskriver Fredrik Mjelde i Mittet.

– Det er noe usikkerhet rundt nøyaktig hvem som spurte om hva, men Møre Tekstilfabrikk hadde god kunnskap om relevante materialer og egenskaper for å lage et solid produkt som skulle tåle røffe forhold. Dette samtidig som det skulle være fleksibelt og lett håndterlig, sier Mjelde.

Ut av dette kom altså fotposen.

INGEN STORE ENDRINGER

Etter de første fotposene ble levert i 1986 økte interessen, og i dag er fotposene en del av standardutrustningen til alt fra enkeltmann, de i de «dype staber» til og med spesialsoldater. Utseendemessig er den stort sett lik slik den alltid har vært, men har naturligvis fått noen forbedringer.

– Den første modellen som ble tatt i bruk av Forsvaret var uendret frem til man i et samarbeid med brukere fra Forsvaret utviklet en ny og forbedret variant i 2014. Innsteget ble forenklet med vanntett glidelås i front for å enklere kunne ta av og på fotposen, og snøringen i front ble erstattet med et innvendig system

for stramming samt en bedre isolerende såle. Vi har vanskelig for å tro at det vil bli gjort store endringer på fotposen i fremtiden, forklarer Mjelde.

Siden starten i 1986 er det anslagsvis levert rundt 200 000 par med fotposer til Forsvaret. I senere tid har de også blitt stadig mer populære blant andre NATO-land å bestille til de skal på øvelse i Norge.

Forsvaret donerer store mengder utstyr til Ukraina. Hver eneste soldat som utdannes gjennom operasjon Gungne og Interflex, uavhengig av hvilken nasjon som står for utdanningen, får et eget par med fotposer slik at de er litt bedre utrustet for å møte forholdene på slagmarken og i skyttergravene. I løpet av 2023 og 2024 vil 30 000 ukrainere bli utstyrt med fotposer. Disse donasjonene påvirker ikke utlevering av utstyr til norske soldater.

EN BEFRIELSE

En som har mye erfaring fra en rekke avdelinger og med det meste Forsvaret har å by på av personlig bekledning og utrustning er forsvarssjef Eirik Kristoffersen. Også han lovpriser fotposene.

DONASJONER: Alle ukrainske soldater som utdannes gjennom Interflex eller Gungne får utlevert fotposer. Her inspiserer en britisk offiser fotposene som blir utlevert på Interflex.

– Overgangen fra tåladder og østerdalssokker til fotposer var en befrielse. Mitt beste minne er fra vinter-overlevelseskurs i Nord-Sverige, og jeg mener det var i 1997. 33 minus ble til 42 minus og takket være fotposene holdt jeg varmen på føttene, minnes han.

FORTJENER HEDER

Etter Kristoffersen ble forsvarssjef, blir det ofte korte besøk til avdelinger i felt, og da er fotposene vanligvis med.

– Jeg har dem som oftest med på vinteren, og hver gang fotposene ikke er med tar det ikke lang tid før jeg angre, forklarer Kristoffersen.

– Fotposene fortjener all heder, og det er vanskelig å finne gode erstatninger. Det blir veldig åpenbart for våre soldater når de er ute over lengre tid, avslutter han.

ALLTID MED

Kai Martin Wik har tilbragt store deler av sin militære karriere i Brigade Nord med fotposer på. Nå jobber han i Trøndelag Heimevernsdistrikt 12.

”

– Jeg har dem som oftest med på vinteren, og hver gang fotposene ikke er med tar det ikke lang tid før jeg angreer.

Forsvarssjef Eirik Kristoffersen

– Store deler av året gjennom mange år ble fotposene brukt hyppig. Selv sommerne kunne være litt hustru der oppe, minnes Wik.

Han synes fotposens fleksibilitet er dens største fordel.

– Fotposen er bra av de åpenbare årsakene; at det er et varmt lag utenpå skoen, men fleksibiliteten med fotposen som konsept er det jeg synes er genialt og skiller seg fra andre typer fottøy der du har ett fottøy til én ting. Fotposen kombineres med skoen du allerede har. Den kan gå utenpå M77 eller andre feltstøvler og du kan ha en sokk eller kartank rett nedi. I tillegg er den romslig nok til å supplere med en såle av for eksempel liggeunderlag for å isolere ekstra fra bakken, beskriver Wik.

TILPASS BRUKEN

– Som infanterist er kombinasjonen feltstøvel og fotpose bra med tanke på marsjning. M77 er grei fordi den er uføret, så den kan relativt enkelt tørkes hvis den tas ut av fotposen og passer bra oppi. For litt mer luksus kan man putte feltstøvelen i sekken og bruke en god sokk og kartank i fotposen, for det blir mykere og mer komfortabelt, men egner seg ikke noe særlig til å gå langt med, sier Wik.

Wik har aldri angret på å ta med seg fotposene.

– Jeg bruker å være ganske disiplinert på å ta med fotposene på det aller meste, men det kan jo være en og annen gang jeg har

tenkt at de trenger jeg ikke, men fra relativ tidlig i min karriere skjønte jeg fotposens fortrefelighet og har ofte vært den som har hatt med når andre ikke har hatt dem. Det var kanskje en gang eller to tidlig at jeg gikk med gore-tex-støvel og kanskje var litt kald slik at kombinasjonen M77 og fotpose hadde vært bedre, men jeg har ofte ikke angret, nettopp fordi de har vært med, sier Wik.

HØY VERDI PÅ BYTTEBØRSEN

Mange som har deltatt på øvelser med forfrosne utenlandske avdelinger på vinterstid vet at man kan gjøre noen gode «handler» når fotposene kommer på bordet. Wik husker tilbake til da han var på øvelse i Indre Troms.

– Jeg har ett artig fotposeminne. Jeg var lagfører, og vi lå i forsvar og spilte fiendtlige styrker. Vi ventet på noen briter som skulle angripe oss, og vi hørte dem på lang avstand med banning og sverting på ski og staver i alle retninger. De angrep oss over et åpent jorde, så vi hadde jo i utgangspunktet full kontroll på å forsvare oss mot angrepet, men i «spillet» var vi styrt på at vi skulle bli overkjørt. Vi lot det skje og etter de hadde tatt oss ut og ryddet stillingene, fikk vi mange lange blikk på fotposene. Etter hvert kom tilbudet «500 quid» for et par med fotposer, så skal jeg ikke si noe om det ble noe avtale, men det kan jo hende det kom noen Tser etter den øvelsen, sier han med et lurt smil.

KRIGER TIL DET SISTE

Fremtiden er ikke gitt, og han vet at kreftsykdommen snart vil overmanne ham. Likevel er det ikke aktuelt å sitte stille. Kjell Haaland hentet flyktninger i Ukraina under krigens første dager, han har sittet i bomberom i Kyiv og instruert HV-soldater på feltvogn. For mangeårig innsats i Heimevernet fikk han HVs plakett i gull tidligere i år.

TEKST: Stein Cato Nybakken FOTO: Tore Ellingsen

Det er langt fra Lye på Jæren til den ukrainske landsbygda, både i avstand og kultur. Derimot kan vegen fra helt frisk til alvorlig syk være kort og brutal. De seneste årene har vært kontrastfylt for Kjell Haaland. Tanker rundt levd liv og døden har kommet nærmere, men også viljen til å gjøre oppløpssiden så lang og meningsfull som mulig.

I januar mottok Kjell Haaland HVs plakett i gull med diplom av sjef Heimevernet Frode Ommundsen. Under overrekkelsen trakk Ommundsen frem Haalands dugnadsånd og forsvarsvilje:

«Han er en ressurs som stadig blir brukt for å gjennomføre blant annet vognførerkurs. Kursene gjennomføres med lange arbeidsdager med minimal kompensasjon. Han ofrer verdifull tid for å hjelpe distriktet. Dette understreker den røde tråden i Kjell Haalands lange tjeneste som må sies å være dugnadsånd, oppofrelse og forsvarsvilje», sa Ommundsen.

TILBAKE I FORSVARET

– Jeg kunne nok ha valgt en karriere i Forsvaret da jeg var ferdig på befalsskolen for jeg trivdes veldig godt i grønt, men det var også en forventning om at jeg skulle ta over familiebedriften hjemme på Jæren. Så da ble det det i stedet, forteller Kjell Haaland.

Familien hadde drevet klesforretningen siden 1903. Men tidene forandrer seg, og 100 år etter opprettelsen valgte han å legge ned i 2003. I stedet takket han ja til et tilbud fra Agder og Rogalands heimevernsdistrikt 08. Først på en midlertidig kontrakt og senere i en fast stilling. Dermed ble det en lang periode i grønt likevel som stabsoffiser, områdesjef og instruktør. Med, ifølge han selv, områdesjefsjobben som det absolutte høydepunkt.

– Du vet det er folka det handler om. Det er det som gjorde og fremdeles gjør denne jobben så spennende og interessant, sier han.

Mer om områdesjefsstillingen senere. Det er noe urolig og rastløst over Kjell

Haaland. Han innrømmer det selv også; han kan ikke sitte for lenge rolig før det må skje noe. Slik har han alltid vært. Som ung overtok han som sagt driften av familiebedriften på Jæren. Ved en tilfeldighet knyttet han sterke bånd til Ukraina og den dag i dag er han medeier i et gårdsbruk på 30 000 mål nord for Kyiv. Datsja'en (feriestedet) besøkes fremdeles årlig. I tillegg har han vært og er aktiv i ulike frivillige lag og foreninger. Hele tiden har engasjementet for forsvarssaken glødet. Så mannen trives åpenbart med mange jern i ilden - eller kanskje er noe av grunnen til uroen at tiden er blitt dyrebar? For hver dag teller – nå mer enn tidligere.

BLE SYK

Det var under pandemien i 2020 han først forsto at noe var galt. Kjell var yrkessjåfør, da han begynte å få vondt i sitteknutene. Etter hvert ble smertene så plagsomme at han kontaktet fastlegen. Flere grundige

undersøkelser senere ble det til slutt konstatert kreft med spredning til bekkenet. Krefttypen var ikke-helbredelig og de siste tre årene har Kjell vært igjennom en rekke behandlinger som har hatt god effekt i starten, men som gradvis har mistet virkning. I høst fikk han den tøffe beskjeden om at det ikke var mer å gjøre. Nå får han såkalt palliativ behandling (smertebehandling). Hvor mange måneder eller år han har vet han ikke.

– Jeg er faktisk lykkeligere nå enn før. De små tingene og øyeblikkene er blitt viktigere og jeg ser ting på en annen måte, smiler 66-åringen.

Til tross for sykdommen føler han seg akkurat nå energisk og i god form. Faktisk så bra at han senest i januar holdt feltvogn-kurs for ferske sjåførere i HV-08, og han har planer om flere.

STARTEN

Kjell Haaland startet tjenesten i Forsvaret i 1978 på befalsskolen for feltartilleriet. Samme året som han ble sivil, fikk han innkalling til repetisjonsøvelse. Her kurset han seg og etter ti øvelser var han batterisjef. I 2002 så han at mobiliseringshæren var på vei bort, og han søkte stilling som områdesjef i Heimevernet.

– Ettersom jeg allerede jobbet ved distriktet, hadde jeg tilgang til listene fra vernepliktsverket. Da kunne jeg i stor grad plukke de folka jeg visste var bra. Når du har bra folk rundt deg, er det ikke så vanskelig å være sjef, konstaterer han.

Dette var 20 år siden, men enkelte utfordringer for områdesjefene er tidløse.

– Vi hadde demotiverte soldater vi også som alle andre og brukte en del tid på søknader om utsettelse. Det viste seg at ved å prate med hver enkelt, så fikk vi til fleksible løsninger som gjorde at de likevel kunne delta på årlig trening. Det handler om å prøve å se hver enkelt soldat, oppfordrer han.

Ditt beste tips til områdesjefer i dag?

– Kjenn soldatene dine og aldri kompromis med plikten. Jeg refset mine soldater da det var nødvendig. Jeg skjøv ingenting under teppet, men prøvde så langt som mulig å få til ordninger som gjorde at de kunne kombinere tjeneste med forpliktelser på jobben eller hjemme, sier han.

Kjell Haaland humrer når han forteller historien om en soldat som regelrett deserterte. På en trening la han ned våpenet og dro. Kjell ila ham en refs på 12 dager «kakebu». Det enkleste ville vært å stryke

ham fra listene, men områdesjefen valgte en annen løsning.

– Han sonet på Madla. Hver morgen hentet MP ham og kjørte vedkommende ut på trening. På oppstilling på kvelden ble han hentet og kjørt tilbake til arresten igjen. Jeg tror dette hadde en preventiv effekt på resten av gjengen, ler han.

UKRAINA

Hjemme på Lye følger Kjell og kona krigen som raser i Øst-Ukraina gjennom medie-

ne. Selv mener han det er en tragedie det som skjer. De har gjennom årene knyttet sterke bånd til det krigsherjede landet og har mange venner der. Tilfeldighetene skulle ha det til at Kjell kjente den norske ambassadøren til Kiev; Øyvind Nordsletten fra Bryne. Da den nye ambassaden skulle åpne i 1996, foreslo Haaland overfor Nordsletten at Klepp mannskor kunne reise ned å synges på åpningen. Det ble ikke noe av, men året etter ble det 50 mann store koret invitert ned av den norske ambassaden, der de ble kjent med et kor fra Kyiv. Det ble starten på en reise som har ført land og mann tett sammen.

Sammen med noen kamerater kjøpte de seg et feriested utenfor Kyiv og siden har familien besøkt «Datcha'en» hvert år. Senere ble Haaland til overmål medeier i et gårdsbruk med 50 ansatte. Dette bruket holder livet i to landsbyer. Så kom krigen. Først med annekteringen av Krim i 2014 og så da russerne angrep i februar 2022.

– Det var helt forferdelig. Jeg har venner og ansatte der og de første dagene etter invasjonen gikk jeg søvnløs med mobilen i hånda og fulgte TV-sendingene, sier han.

Til slutt ville han ikke sitte å se på lenger og bestemte seg for å ta affære.

– Jeg bestemte meg på en tidlig morgen i mars 2022. Jeg kom plutselig på at jeg har jo førerkort på buss. I løpet av et par dager hadde jeg skaffet en buss, en ekstra sjåfør og to ukrainske tolker som kunne bli med. Vi kjørte ned til den polsk-ukrainske grensen der det var mange flyktninger. Jeg tror vi var den tredje bussen fra Rogaland, smiler Haaland.

I løpet av en halvtime var bussen fylt opp av ukrainske kvinner og barn på veg til sikkerheten i Norge.

– Så tidlig i konflikten var det ikke en ordning for ukrainske flyktninger i Norge, så vi skaffet vertsfamilier til dem her. Mange av dem bor her ennå.

Hva tenker du om at Heimevernet har oppdraget med å trene ukrainske soldater?

– Det synes jeg er helt fantastisk. Som heimevernsmann blir jeg stolt over at Heimevernet tar dette oppdraget. Jeg skulle bare ønske jeg var noen år yngre slik at jeg kunne vært med å bidra, sier Haaland.

I fjor besøkte han landet tre ganger og forteller at ukrainere tross alt er flinke til å normalisere hverdagen selv om krigen herjer.

– Dagliglivet går sin gang til tross for

Områdesjefen

Kjell Håland dro i 2009 stabsområde ut i felt. Det ble en noe anderledes øvelse.

at befolkningen lever i frykt for missilangrep. Restauranter, teatre og forretninger holdes åpne og det virker som de på tross ikke vil la krigen få bestemme over livene deres.

Da Kjell og kona besøkte Kyiv i mai i fjor, måtte de søke tilflukt i et bomberom i hotellet da flyalarmen gikk. Nattvakten på hotellet hadde ikke fått med seg alarmen, men omsider ble de da vist ned i et til-

Instruktøren

Det har blitt en del kurs oppigjennom årene. Her er Kjell på feltvognkurs i 2011.

fluktsrom. Der satt de helt alene. Inni mellom kom nattvakten ned med kaffe og småpratet litt.

– Hvis innbyggerne skulle søkt tilflukt i et bomberom hver gang flyalarmen ulte, ville de ikke hatt noe annet liv. I stedet flytter de sengene sine i midten av soverommene så de skal gå klar om veggene skulle bli blåst ut. Derfor satt jeg og kona der stort sett alene. Etter en time var det over, forteller han.

FORSVARET STYRKES

Siden dette intervjuet ble gjort, har regjeringen lagt frem en langtidsplan for Stortinget. Planen skal vedtas før sommeren. Helt siden krigen i Ukraina brøt ut for to år siden, har det vært politisk vilje til å styrke Forsvaret kraftig, inkludert Heimevernet. Kjell Haaland er optimistisk og tror HV vil bli viktigere fremover.

– Jeg tror og håper ungdommen ser nytten av verneplikten vi har i Norge. Når det gjelder Heimevernet er støtten i folket så sterk at jeg tror det bare vil styrke seg. Vi trenger et heimevern, sier han.

Joda, energien og forsvarsviljen er der fremdeles; selv om noen dager er bedre enn andre. Kjell Haaland vet at han ikke blir frisk fra kreften, men det svartsinnet mange sikkert ville ha kjent på, har ikke innhentet han.

– Det er ikke i min natur å sette meg ned å synes synd på meg sjøl. Det går ikke. Jeg har lovet kona å holde meg i live i to år til og det ene året skal jeg være «frisk» og i god form. Jeg trodde det var en optimistisk ting å si, men hun tok det ikke helt slik, smiler han.

FRA PASIFIST TIL KRIGER

Den dagen huset ble truffet av et russisk missil sluttet «Angelica» å være pasifist.
Hun skjønnte at hun måtte slåss hun også.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud

Jacob var én av Heimevernets første styrkesjefer. I ettertid har han tenkt mye på hva han og kontingentens bidrag til Ukraina har betydd.

– Vi utdannet 400 ukrainere. To kurs med 200 i hver. I en krig hvor det er flere hundre som dør hver dag, virker det kanskje lite. Jeg tror likevel det er et veldig viktig bidrag.

– Norge har utdannet mange flere etter at jeg var der. Jeg tror også det har betydd mye for det enkelte individ.

Hvis vi har lært dem nok til at de overlever de første to dagene, den første uka og de første stridskontaktene så har vi oppnådd noe. Da har vi gitt dem en erfaring som kanskje gjør at de kan leve lenger.

– Vi har møtt mange enkeltmennesker som jeg vil huske, sier Jacob og forteller;

– «Angelica» var «litt annerledes» enn de andre. Da hun kom så hadde hun rastafletter, og det er jo ikke så vanlig med soldater som har det. De måtte hun vaske ut etter første runde i stridsløypa. Hun viste veldig raskt at hun hadde veldig gode lederegenskaper. Hun ble lagfører og fikk en utmerkelse som beste elev på kurset.

– Da krigen brøyt ut var hun pasifist. Hun ville ikke bruke våpen. Hun startet en frivillig organisasjon som jobbet med å evakuere sårede. De hadde et hus hvor de holdt til, og så kjørte de til fronten og evakuerte sårede soldater til sykehusene. En dag hadde hun vært ute lenge. Det hadde vært en veldig lang og krevende

dag. Da hun kom tilbake, var huset bombet; truffet av et russisk missil. De var en gruppe på over 20 stykker. Nå var rundt halvparten drept. Den dagen sluttet hun å være pasifist. Hun skjønnte at hun måtte slåss hun også. Kort tid etter vervet hun seg og dro til Interflex for å lære seg å bli soldat.

KRIG ER MENTALT UTMATTENDE

«Andrey» er nettopp ferdig med lagførerkurs i operasjon Gungne hos Trøndelag heimevernsdistrikt 12 og har følgende råd til sine norske kolleger i HV:

– Krig er etter min erfaring mye mer mentalt utmattende og slitsomt enn fysisk. Man må hele tiden jobbe med det mentale i en avdeling. Spesielt i fremste linje hvor du vet at missiler og artilleri kan treffe deg

«ANGELICA»

«BULLDOG»

«MAXIM»

«ANDREY»

når som helst. Det sliter også mentalt på soldatene å vite at deres familier kan rammes av langtrekkende ballistiske missiler, poengterer han.

– Du kan aldri være forberedt på krig. Du kan enten akseptere eller ikke akseptere den brutale virkeligheten som krig er, smiler han lakonisk.

«GRAV DYPERE»

«Bulldog» har lang erfaring som ingeniør ved fronten. Han har nettopp begynt på instruktørkurs med norske instruktører i Storbritannia.

– De av oss som er på dette kurset har ofte mye kamperfaring og vi deler denne gjerne med de norske instruktørene. De spør oss om ting de lurar på. Vi bruker

alle muligheter til å fortelle om våre erfaringer, forklarer han og legger til: På denne måten tror jeg kursene på Interflex vil bli bedre og bedre.

Noen av de norske instruktørene har fortalt «Bulldog» at bruken av skyttergraver og «skyttergravskrig» ikke lengre er noe som har mye fokus i Norge. Spaden som alle soldater tidligere hadde med seg er ofte «fjernet» fra utrustningen og daglig bruk. «Bulldog» sitt klare råd til norske soldater dersom de møter et stridsmiljø som i Ukraina er å bruke spaden til å «grave dypere».

– Det er ekstremt viktig å beskytte troppene fremme ved fronten. Vi opplever mye skader på grunn av droner og artilleri. Vår fiende har også lært seg mye

om «skyttergravskrig». De er blitt mye flinkere og mye listigere.

UTVEKSLER ERFARINGER

«Maxim» er medic (sanitetssoldat) og har vært i krigen siden 2014.

– Mange av de norske instruktørene har skarp erfaring, men akkurat nå kjemper vi mot en fiende som nok er ganske forskjellig med hensyn til bruk av våpensystemer og metoder enn det de er vant til. Jeg tror derfor at vi kan lære mye til nordmennene også.

– Når vi har fri prøver vi å snakke så mye som mulig med de norske instruktørene og vi utveksler mye erfaringer. De lytter til oss og systematiserer det på en bra måte.

Grunnleggende infanteriutdanning: 4200

Spesialister (lagførere, sanitet, skarpskyttere): 1100

– Folk i Norge og resten av Europa må forstå at dersom vi ikke får støtte og Ukraina faller, så blir det dere som får krigen. Vår fiende vil aldri stoppe; de må stoppes, sier «Maxim».

REDDET LIVET TIL FEM SOLDATER

– Jobben vi som instruktører gjør på Interflex redder liv, mener «Sondre» fra innsatsstyrke Grebe i Opplandske heimevernsdistrikt 05. Dette er hans andre kontingent i Storbritannia.

Britene gjennomfører en evaluering av utdanningen med ukrainerne på Interflex - før de drar hjem til fronten. Det stilles spørsmål om hvordan de synes utdanningen har vært.

– Vi får tilbakemeldinger fra ukrainerne på at vi sender fra oss flinke soldater, forteller «Sondre».

– Gjennom tolkene får vi også ofte historier om hva som skjer med «våre soldater». Mange tragiske historier, men heldigvis også lyspunkter. Historier som varmer og motiverer oss, forteller han videre.

– Jeg fikk høre om «Oleksandr» som var på kurs her tidligere. Han kom opp i en masseskade ved fronten og reddet livet til minst fem medsoldater. Det han hadde lært av oss om å stoppe blødninger og bruk av turnike reddet livet til disse soldatene. «Oleksandr» jobbet som en helt gjennom noen hektiske minutter og fikk satt på turnike på riktig måte og dermed hindret at de alvorlig skadde blødde ihjel.

– En annen historie er fra en ukrainer som kunne fortelle at alle 16 i hans avdeling som hadde fått sin utdanning av norske instruktører var i live nesten ett år etter. De sendte en hilsen tilbake til oss.

– Det er slike historier som motiverer oss gjennom lange dager her nede, sier «Sondre».

Donasjoner: 30 000 enkelteffekter innen vinterutrustning

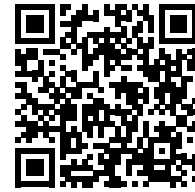
Antall norske instruktører: 700 pr. år

VI TRENGER ALLE TYPER!

Instruktørene i operasjon Interflex og operasjon Gungne består av soldater fra både innsatsstyrkene, de lokale HV-områdene og folk med bakgrunn fra Forsvaret.

Instruktørene er i alderen tyve til femti år og har forskjellig bakgrunn. Felles for de alle er høy motivasjon og lysten på å gjøre en forskjell.

– Til de som lurer på om de har noe her å gjøre er det bare å søke, sier «Erik» som er instruktør i Interflex.

Vil du lese mer om operasjon Interflex eller Gungne scan QR koden. Følg med på Forsvaret.no for neste søknadsfrist.

«ALF»; DE SKAL FORTELLE BARNEBARNA OM OSS 58 år; fra områdestrukturen

– Målet mitt er å gi ukrainerne så mange gode soldatferdigheter og stridsteknikker at de overlever de harde kampene som nå skjer langs fronten. Og at de kan fortelle til sine barnebarn i fremtiden om det de lærte av de norske instruktørene fra Heimevernet.

DEN VIKTIGE MARCH-DRILLEN:

STORE BLØDNINGER OG NEDKJØLING DREPER RASKEST

En norsk instruktør for ukrainske soldater oppfordrer lagførere i HV til å trene mer på MARCH-drill med fokus på M, A og H.

TEKST OG FOTO: Karen Gjetrang

Tre ukrainske soldater og en norsk instruktør sitter tett bak i en beltevogn. Vinduene er dekket til og det er ingen måte å forberede seg på neste hump i det ujevne terrenget. Hele veien varierer det mellom opp, ned, høyre og venstre.

I beltevognen sitter «Knut». Han gir den ukrainske soldaten beskjed om å sette veneflon i markøren som ligger på båren. Soldatene får store øyne.

- Nå? I fart?
- Ja.

Markøren banner høyt i det nålen settes i armen hans, treffer blodåren og får blodet til å strømme ut over den bare huden. Å trene på å behandle pasienter i kjøretøy i bevegelse kan bli livsnødvendig når soldatene reiser tilbake til Ukraina.

- Det er viktig at de kan dette. Det er ikke sikkert det er tid til å vente med behand-

lingen den dagen de er i krig, forklarer «Knut».

Operasjon Gungne er en del av det norske bidraget til Ukraina og gjennomføres i Trøndelag. Her gir Heimevernet ukrainske soldater fagutdanning i ledelse, sanitet og skarpskyting.

«Knut» underviser soldater som skal fungere som sanitetspersonell når de returnerer til Ukraina. Noen av soldatene kommer med erfaring både fra krigssituasjoner og sykehus, mens andre har kun grunnleggende soldatutdanning.

- Vi har folk som har vært medic siden 2014, da Krim ble invadert, og vi har folk som bare har to måneders tjeneste. De har kun grunnleggende soldatutdanning og har aldri holdt i en sprøyte før.

Selv om man skulle tro at lunsjen lett fant veien opp igjen bak i beltevognen, sitter «Knut» rolig og studerer det som blir

gjort. Han peker og gir tilbakemeldinger underveis. Her kommer de mange timene på jobb bak i ambulansen godt med.

– Det unike med HV er at de som er her har både sivil og militær bakgrunn. Vi har afghanistanveteraner og folk som har vært i andre konfliktområder. Sammen blir det veldig bred og god kompetanse her. Det gjør at kurset får et høyt nivå. Denne brede kompetansen tror jeg ikke man får noe annet sted enn i Heimevernet.

FLYTTET H I MARCH-DRILLEN

De ukrainske soldatene skal gjennom et fullpakket program, men «Knut» trekker frem noe av det viktigste de lærer bort i løpet av kurset.

– Primært er det fokus på å få veldig gode enkeltmannsferdigheter. De må lære seg

den standardiserte pasientundersøkelsen for å avdekke om det er livstruende skade og forhindre død. Vi trener mye, fordi enkeltmannsferdighetene skal gå på automatikk. Når ting skjer automatisk, blir du mindre stressa, og det frigjør kapasitet så du kan gjøre flere oppgaver samtidig som du prøver å berge livet til mennesker.

Soldatene skal ikke bare kunne drillene utenat, men de skal også kunne lære de nye kunnskapene sine bort til andre når de kommer tilbake til Ukraina.

På kurset blir soldatene en gang i uka testet på MARCH-drillen og får tilbakemelding dersom det er noe de må trene mer på. Instruktørene har også gjort en endring i den opprinnelige drillen forsvarepersonell i Norge skal kunne godt. – Drillen er delt opp i bokstaver. MARCH,

egentlig er H til slutt, men vi har valgt å ha H-en tidligere. Dette er fordi store blødninger og nedkjøling er det som forårsaker død fortest, forklarer «Knut».

Å flytte fokuset på hypotermi tidligere i drillen har blitt en norsk standard på grunn av det nordiske klimaet. Dette læres videre til ukrainerne, som også har erfaring med at flere soldater har dødd av hypotermi i løpet av krigens to vintere.

– Min opplevelse fra å ha vært i HV er at sanitet er noe som har vært veldig nedprioritert å trene på. Det blir trent for lite på å berge liv. Jeg oppfordrer alle lagførere i HV til å etterstrebe å trene på MARCH-drill, med fokus på M, A og H. Og Care under fire. Får de til de tingene, har man kommet veldig langt innenfor det å overleve når fienden skyter.

STOLT AV Å JOBBE SOM INSTRUKTØR

– En medic har en stor oppgave i et lag. De skal være «mammaen» på laget. De skal sørge for at folk spiser, drikker, utføre «Sibir» og de skal følge opp når folk er skadd eller har gnagsår. I ytterste konsekvens skal de også bruke turnike for å stoppe store blødninger.

Han forteller at det blant instruktørene på kurset er stor takhøyde for å dele personlige utfordringer om hvordan jobben påvirker dem.

– Jeg som har jobbet i ambulanse i ti år har sett liv og død på godt og vondt i mange år. Det har nok gjort meg godt rustet til å kanskje ha et litt mer distansert forhold til den jobben ukrainerne skal gjøre når de drar herfra, tror «Knut».

Han er stolt over jobben de gjør og

forteller at arbeidet har gitt ham et litt annet syn både på verden og hverdagslige problemer og bagateller.

– Vi er med å bidra til å endre Europas historie. Selv om det er ukrainerne som kriger for hele Europa, så gir vi vårt bidrag blant annet her i Trøndelag, forteller «Knut».

Han sammenligner bidraget med den oppretningen nordmennene fikk fra England under andre verdenskrig.

– Nå gjør vi det samme for Ukraina.

Selv om han synes situasjonen til ukrainerne er forferdelig, mener han den innsatsen de gjør for landet sitt og resten av Europa er viktig. Han er tydelig på at han ville gjort det samme for Norge.

– Vi må ikke ta friheten for gitt, avslutter han.

M

Massive hemorrhage
Finn og stans alle store blødninger

A

Airways
Sørg for frie luftveier

R

Respiration
Vurder og oppretthold respirasjon, inkludert undersøkelse og behandling

C

Circulation
Vurder sirkulasjon. Avdekk og behandle skader som truer sirkulasjonen

H

Hypothermia
Hold den skadde varm

NORGE UTDANNER UKRAINSKE INSTRUKTØRER

Gjennom 2023 har instruktører fra Heimevernet trent opp 3300 ukrainske soldater gjennom operasjon Interflex i Storbritannia. Nå er de også i gang med å trene opp ukrainske instruktører på egne kurs.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud

Attrene treneren har vært viktig i HV i mange år, poengterer styrkesjef Øystein Hegge fra Oslofjord Heimevernsdistrikt 01.

– Vi har erfart at dette, kombinert med god veiledning, gir best effekt i et HV-område.

Hegge mener at denne erfaringen er direkte overførbart til operasjon Interflex og den grunnleggende soldatutdanningen som blir gitt til soldatene fra Armed Forces of Ukraine (AFU) i Storbritannia.

– Skal vi hjelpe Ukraina med å øke sin soldatproduksjon, er det ingen tvil om at hjelp til selvhjelp er langt mer effektivt i det lange løp, sier Hegge.

– Basic Training Instructor Course (BTIC) med en norsk vri er verktøyet.

LEGESTUDENT FØR KRIGEN

«Maxim» er en av kursdeltakerne. Han startet sin militære tjeneste i 2014. Han var sivil i en periode og frivillig før han kom tilbake for fullt i 2022. Før krigen var han legestudent. Det ble dermed naturlig for ham å tjenestegjøre som sanitetssoldat.

– Jeg tar kurset med grunnleggende instruktørtjeneste så jeg kan hjelpe til med

å utdanne flere innen mitt fag til fronten i Ukraina, forteller «Maxim».

– Vi bruker allerede mye av de samme drillene som NATO som for eksempel Tactical Combat Casualty Care (TCCC). Det er ikke så stor forskjell lengre. Vi har lært mye. Men vi ser forskjeller på de norske instruktørenes stil og læringsmetoder, forteller han.

– Dette er noe jeg forsøker å tilpasse til ukrainske soldater. Jeg vil ta med meg flere av metodene tilbake igjen, sier han.

FRA SOLDAT TIL INSTRUKTØR

BTIC i Interflex handler ikke så mye om å lære soldater stridstekniske ferdigheter, men mer om å tilføre personell gode pedagogiske evner.

Selv om britene har gjennomført tre rotasjoner allerede, er det mye erfaring de norske avdelingene må få selv. Blant annet hvordan undervise og veilede en kamperfaren soldat til å bli en god pedagog.

– Hvordan skal han best mulig overføre sin kunnskap til sine rekrutter igjen, innprente i dem de riktige holdningene og sørge for at de får økt sannsynlighet for at de er i stand til å ta opp kampen, overleve på stridsfeltet og gå seirende ut av krigen, spør major Hegge.

INSTRUKTØRENE RESPEKTERER VÅR ERFARING

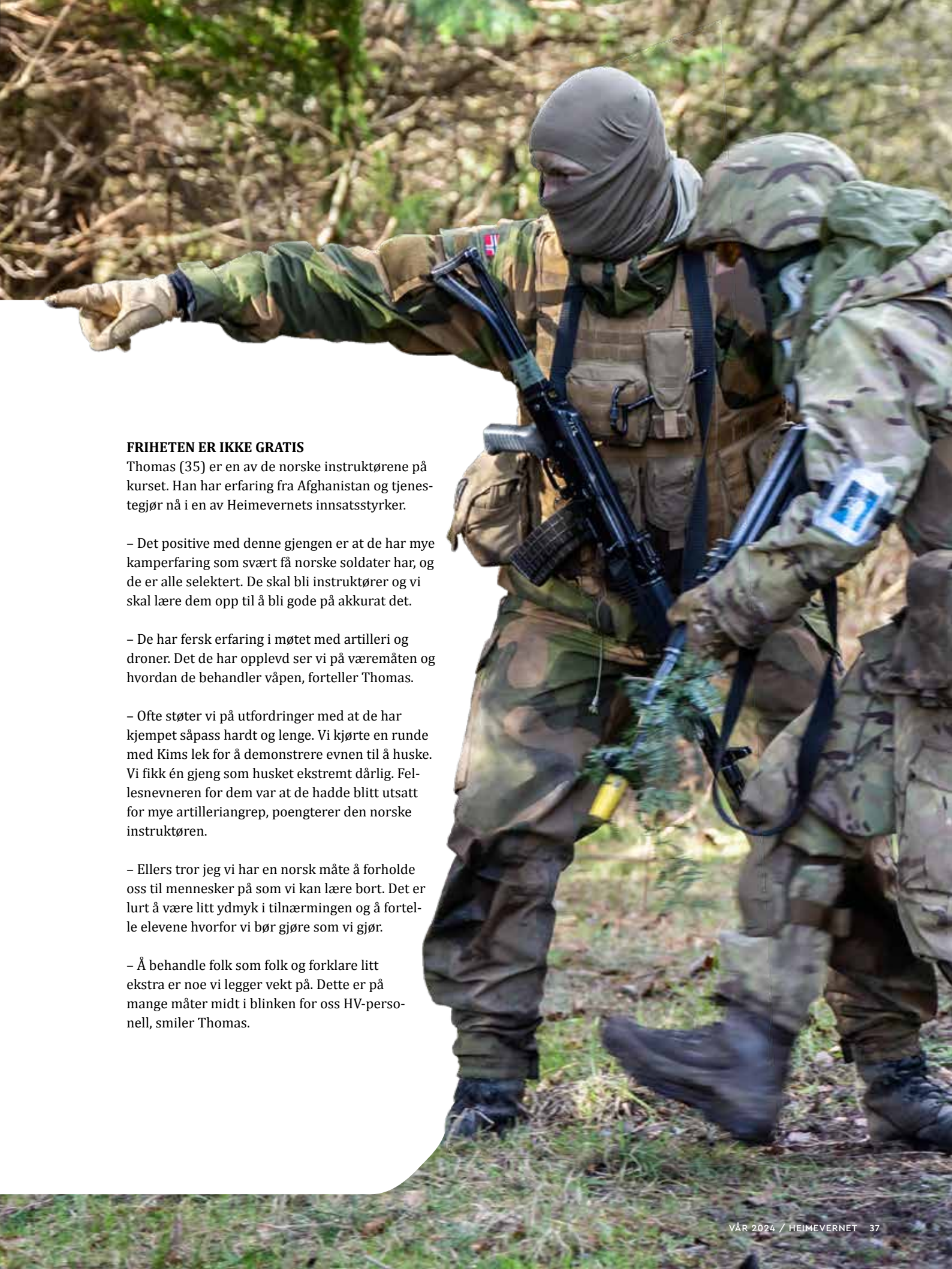
«Bulldogg» tjenestegjør innen ingeniør og har allerede fungert lenge som instruktør innen stridsteknikk og ingeniørfaget hjemme i Ukraina. Nå skal han lære mer om læringsmetodikk og hvordan han kan bli en bedre instruktør.

– Jeg har bare vært her én uke, men jeg liker allerede måten de norske instruktørene er på. Spesielt måten de evner å fokusere på den enkelte og gi individuelle tips og råd. Dette er litt annerledes enn i Ukraina, for de norske instruktørene er litt mer fleksible enn det vi er vant til hjemme, forteller han.

– Stilen på læringen er nok litt mer «robust» og direkte hjemme i Ukraina, smiler han.

«Bulldogg» forteller også at de legger merke til at de norske instruktørene er på deres egen alder, og mange med familier og sivile karrierer – i tillegg til det militære.

– Det gjør at vi prater og deler mer av våre liv med dem. De behandler oss som likeverdige og vi merker også at de virkelig verdsetter og respekterer vår erfaring fra kamp og fra fronten.

FRIHETEN ER IKKE GRATIS

Thomas (35) er en av de norske instruktørene på kurset. Han har erfaring fra Afghanistan og tjenestegjør nå i en av Heimevernets innsatsstyrker.

– Det positive med denne gjengen er at de har mye kamperfaring som svært få norske soldater har, og de er alle selektert. De skal bli instruktører og vi skal lære dem opp til å bli gode på akkurat det.

– De har fersk erfaring i møtet med artilleri og droner. Det de har opplevd ser vi på væremåten og hvordan de behandler våpen, forteller Thomas.

– Ofte støter vi på utfordringer med at de har kjempet såpass hardt og lenge. Vi kjørte en runde med Kims lek for å demonstrere evnen til å huske. Vi fikk én gjeng som husket ekstremt dårlig. Fellesnevneren for dem var at de hadde blitt utsatt for mye artilleriangrep, poengterer den norske instruktøren.

– Ellers tror jeg vi har en norsk måte å forholde oss til mennesker på som vi kan lære bort. Det er lurt å være litt ydmyk i tilnærmingen og å fortelle elevene hvorfor vi bør gjøre som vi gjør.

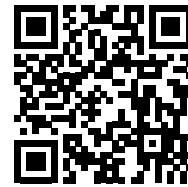
– Å behandle folk som folk og forklare litt ekstra er noe vi legger vekt på. Dette er på mange måter midt i blinken for oss HV-personell, smiler Thomas.

Digital soldatutdanning

Forsvarets digitale soldatutdanning er laget som en mobiloptimalisert nettside og er ment som en forstudie til leksjoner innenfor grunnleggende militære fag. Undervisningen har teoretiske, praktiske og holdningsbyggende mål. Leksjonene er ment som en forberedelse til leksjonene som holdes av instruktører og lagførere samt som repetisjon. Nettsiden eies og er utviklet av Hærens Våpenskole, og er nå tilgjengeliggjort også for Heimevernet. Du får gjennom tekst, bilder, illustras-

joner, animasjoner og film lære om blant annet håndtering av våpen, CBRN-utstyr, kamuflasje, sanitet, stridsteknikk, vinter-tjeneste, verdigrunnlag og alt annet du trenger.

I dette heimevernsbladet får du et lite utvalg av leksjoner fra digital soldatutdanning. Ønsker du å lære kan du gå inn på soldatutdanning.no, passord får du hos din nærmeste militære leder.

Scan QR koden for å lære mer

VALG AV ILDESTILLING

Hovedstilling

Den stillingen som gir best beskyttelse og/eller er viktigst for å løse oppdraget.

Skiftstilling

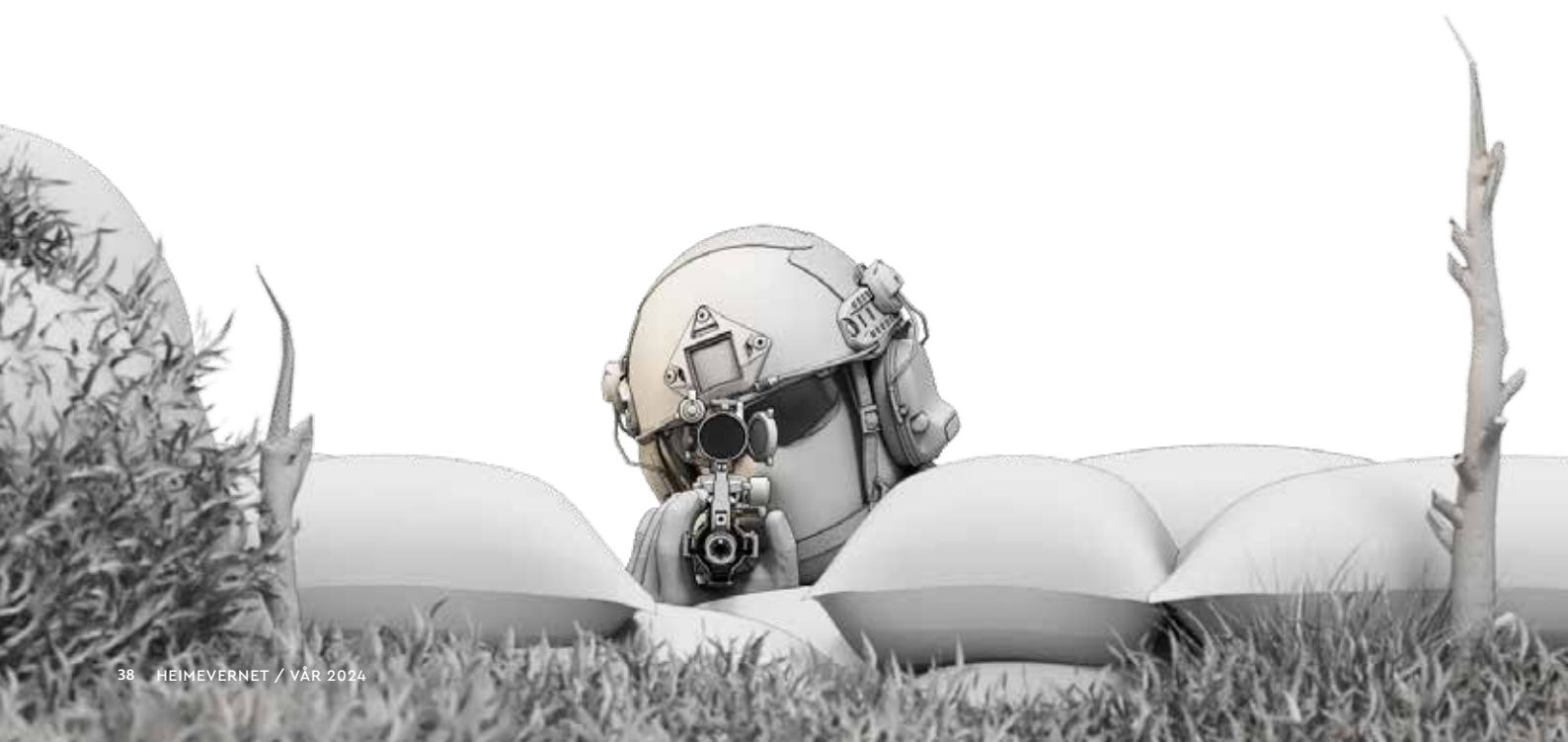
En eller flere stillinger som soldaten planlegger å flytte til under striden, og som dekker det samme ildområdet som hovedstillingen.

Alternativ stilling

En stilling som dekker et annet ildområde enn hoved- og skiftstilling. Denne stillingen kan også være en stilling soldaten faller tilbake til hvis fienden har brutt inn i hovedstillingen.

Hvileområde

Et område som laget oppholder seg i før man anser det hensiktsmessig å besette hovedstillingen. Hvileområdet bør være skjult og dekket.

HUSKELISTE FOR VALG AV ILDSTILLING

For å velge riktig ildstilling har vi en huskeliste: skuddfelt, skjul, dekning, støtte, lett og skjult innrykningsvei skiftstilling, muligheter for maskering, mulighet for kommunikasjon eller samband.

Denne huskelisten er i prioritert rekkefølge. Alle krav lar seg ikke alltid tilfredsstillende, men kravet om skuddfelt må alltid oppfylles.

1

Skuddfelt

Betyr at stillingen gir soldaten mulighet til å virke med våpenet sitt i den sektoren han eller hun skal dekke. Gode skuddfelt er ikke det samme som lange skuddfelt. Kravet til skuddfelt må ikke overdrives, slik at soldaten får en sektor

som er større enn det som er mulig å ha oversikt over, eller utsettes for ild fra mål lenger unna enn egen rekkevidde. Sektor kan markeres med diverse teknikker, som sektorpinne, lightstick, fjerne bark fra trær med mer.

2

Skjul

Kolben skal plasseres høyt i skuldergropen, som dannes når sterk arms skulder føres frem, og mot skuldermuskelen mellom skulderleddet og kravebeinet. Kolben skal ligge godt inntil skulderen.

3

Dekning

Soldaten søker å finne en stilling som gir dekning mot fiendtlig ild. Selv den minste ujevnhet i terrenget kan gi dekning, men soldaten må ta høyde for grunnforhold og krav til dekningstykelse.

Soldaten tenker på faren for rikosjetter, steinsprut eller splinter fra stein, betong osv. Der

dette ikke er mulig bør objekter som gir splint og rikosjettfare dekkes til med for eksempel torv. Det skal tilstrebes å ha dekning i front for alle stillinger. Sandsekker kan legges i med skytterskår for å gi bedre dekning.

4

Støtte

Støtte gjør det mulig for soldaten å betjene sitt våpen korrekt og sikkert i stillingen. Skytestillingen må være så støt at soldaten treffer det han sikter på, og så bekvem at han kan ligge eller stå i anleggsstilling så lenge som nødvendig.

5

Lett og skjult innrykningsvei

Hvis soldaten kan komme skjult inn i ildstillingen, kan soldaten overraske fienden med ild og oppnå størst virkning.

6

Skiftestilling

Mulighet for å virke i samme sektor fra annen stilling.

7

Muligheter for maskering

Personlig maskering (seg selv og sitt våpen), stillingen og arbeidet soldaten har utført på stillingen.

Virke til maskering må under ingen omstendighet hentes foran stillingen.

8

Muligheter for kommunikasjon eller samband

Den enkelte ildstilling er en del av et system av stillinger. For å kunne samarbeide effektivt, gi gjensidig støtte og opprettholde moralen i laget er det en forutsetning å kunne kommunisere mellom stillingene.

Varslingsnøre med lightsticks gjør det lett å gi alarmsignal til resten av laget i hvileområdet, og å finne tilbake til stillingen når det er mørkt eller dårlig sikt.

STIFINNERNE

En fransk bataljon står klar til å rykke frem. Plutselig dukker seks hvitkledde karer opp på snøscootere. De er HV-kjentmenn fra Indre Finnmark HV-område, eller «local military path finders» på «NATO-språk».

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud og Karten Gjetrang

Den franske nestkommanderende Marc ønsker dem velkommen.

– Takk for at dere stiller! Dere blir en kjemperessurs når vi skal bevege oss fremover mot fienden. Min operasjonsoffiser vil sette dere inn i planene våre og det taktiske bildet, forklarer Marc.

– Da er vi klare til å løse oppdrag. Det viktigste blir nå å få oversikt over fienden, forteller han.

De lokale soldatene fra Finnmark heime-

vernsdistrikt 17 støttet blant annet franske, italienske, finske, men også norske avdelinger under øvelse Nordic Response.

VIL INNFRØRE SAMME KAPASITET

På sin aller første HV-øvelse sørget søskenbarna Johan Ante Eira og Johan Mahtte Eira for at den finske fremrykningen fra Hetta i Finland og nordover til Kautokeino gikk bra.

– Uten hjelp fra disse lokalkjente norske soldatene hadde ikke fremmarsjen gått så smertefritt, sa den finske hær sjefen,

generalløytnant Pasi Välimäki og legger til: Disse to gutta har virkelig vært til god hjelp for oss.

Kjentmennene anbefalte de beste rutene, men bisto også med taktiske vurderinger i terrenget. De skulle tilbake for å hilse på sine finske venner og kolleger, da den finske hær sjefen dukket opp. Umiddelbart skjønte han hvem de var. Det vanket både ros og coin for god innsats.

– Etter denne øvelsen skal vi se på om vi kan innføre et lignende system med militære kjentmenn også i Finland, smilte den finske hær sjefen før han fortsatte besøket hos den finske manøveravdelingen.

OPPNÅR TAKTISKE FORDELER

Begge de norske soldatene er utdannet ved Heimevernets soldatutdanning på Porsangmoen. Sammen med lokalkjente reindriftsutøvere og andre kjentmenn har det lokale HV-området levert en formidabel innsats som lokale veivisere og rådgivere for utenlandske styrker.

– Våre finske allierte var meget gjestfrie. Da vi ankom Finland, så fikk vi kaffekoppen i hånda omtrent før vi hadde kommet av snøscooteren. De lurte på om vi ville ha mat eller om de skulle sette opp et telt til oss, humrer Johan Ante Eira.

– Vi opplevde et stort ansvar, da det gjaldt å forflytte en så stor mengde mennesker, og dersom vi gjorde feilvurderinger ville det potensielt kunne få store konsekvenser, forteller Johan Mahtte og understreker at det gikk veldig bra.

VEIVISERE: På sin første HV-øvelse sørget Johan Ante Eira og Johan Mahtte Eira for at den finske fremrykningen fra Hetta i Finland og nordover til Kautokeino gikk så bra.

FØDT OG OPPVOKST I OMRÅDET

– Jeg føler vi har fått løftet HV-området vårt under denne øvelsen, forteller områdesjefen i Indre Finnmark HV-område Kaj Roger Storvik.

– Jeg tror også at vi har fått løftet de allierte avdelingene. Det har vært krevende og til tider slitsomt for guttene og jentene. Jeg er virkelig stolt av dem, sier Storvik.

Heimevernet har dyptgående lokalkunnskap, bred situasjonsforståelse og lokal etterretning av høy kvalitet – også kjent som «HV-kjentmann».

– Dette er folk som er født og oppvokst i dette området. Her har de sine venner og bekjente, sin hytte på fjellet og sin jobb. Det er klart at de blir nyttige når allierte kommer, men også våre egne styrker kan bruke oss, fastslår Storvik.

Forsvaret og øvingsledelsen under Nordic Response påla øvende avdelinger å ta hensyn til beitende reinsdyr og kulturminner. Da var HV-kjentmann også et ypperlig verktøy, men det er kanskje i skarpe situasjoner – i kamp mot en fiende – dette konseptet og disse soldatene virkelig kommer til sin rett.

”

– Etter denne øvelsen skal vi se på om vi kan innføre et lignende system med militære kjentmenn også i Finland.

*Sjef for den finske hæren
generalløytnant Pasi Välimäki.*

VAKTHOLD

HV-soldat fra Hinnøya HV-område i Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16 (HV-16) samarbeider med en kvinnelig soldat fra US Marine Corps på Stangnesbasen i Harstad i forbindelse med avlasting av materiell i forkant av øvelsen Cold Response 2022.

HEIMEVERNSSOLDATENS MYNDIGHET

En grå dag i februar ligger et like grått fartøy til kai i Harstad. Det amerikanske skipet har med seg egen besetning i tillegg til italienske, svenske og finske styrker som alle skal delta på Nordic Response 2024.

TEKST: Ingvild Ekrol FOTO: Danielle Serocki, Ingvild Ekrol og Helene Sofie Thorkildsen

Heimevernssoldatene som står på kaia med våpen i hendene og årvåkne øyne rettet mot forbi-passerende har ansvaret for sikkerheten rundt fartøyet. Soldatene har begrenset politimyndighet. Men hva innebærer dette egentlig?

Nordic Response 2024 var en stor øvelse med mange involverte aktører. Heimevernet deltok både under øvelsen og på skarpe oppdrag. Det var mange styrker med mye utstyr som skulle inn og ut av

landet i forkant, underveis og i etterkant av øvelsen. HV sørget for vakthold og styrkebeskyttelse av mangt et fartøy fra en rekke ulike land.

MILITÆRT FORBUDSOMRÅDE

Når du som heimevernssoldat står der på kaia foran en MB som sperrer veien og med våpen i hendene, hva slags myndighet har du til å utøve makt?

– Når Heimevernet utfører skarp styrkebeskyttelse er det nødvendig med hjemler

for myndighetsutøvelse; det å kunne gi påbud og om situasjonen krever det utøve fysisk makt, for å gjennomføre tjenestehandlinger. For å ha slik myndighet er det viktig at soldatene har politimyndighet, forklarer oberstløytnant og sjefsjurist i Heimevernet Lars Morten Bjørkholt.

– Militær politimyndighet har man dersom man er på militært område eller militært forbudsområde samt på militære kjøretøy og fartøy. Ofte foregår styrkebeskyttelse på steder hvor det til daglig ikke er militært

område. Det som har blitt vanlig er da å få opprettet et midlertidig militært forbudsområde i medhold av sikkerhetsloven § 7-5. Det er Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) som har kompetanse til å beslutte at slike områder skal etableres. Vi har gode rutiner på dette og det går rimelig raskt fra det aktuelle heimevernsdistriktet sender en anmodning via Heimevernsstabens operasjonssenter til man får nødvendig godkjenning fra FOH.

Bjørkholt fortsetter:

– Dersom det ikke er etablert et militært forbudsområde, har man politimyndighet

”

– *Amerikanerne krever dette når de besøker andre land etter det som skjedde i Adenbukta.*

Liaisonoffiser Vidar Hansen

på et militært transportmiddel og i dets umiddelbare nærhet. Å basere seg på dette er etter min mening en dårlig løsning. Det skal være gode grunner til å ikke be om å få etablert et militært forbudsområde der man skal gjennomføre skarp styrkebeskyttelse. Et tenkt unntak kan være dersom det ikke er tid eller anledning, men en beslutning fra FOH kan i mange tilfeller fås innen svært kort tid.

GUNSTON HALL

Fartøyet som lå i Harstad heter USS Gunston Hall og bringer med seg utstyr for landgangsoperasjoner. Fra Harstad

LIAISON

– Jeg merker på soldatene at de er skjerpa, for de vet at dette ikke er årlig trening, sier liaisonoffiser Vidar Hansen.

USS GUNSTON HALL

Amfibiefartøyet Gunston Hall på vei inn til Harstad.

SIKRING

Innsatsstyrke Claymore sikrer området rundt Hærens kampluftvern under øvelse Nordic Response 2024.

drev skipet amfibiske operasjoner, linket opp med andre styrker før det så seilte nordover. I mars kom det tilbake, og da hadde heimevernssoldatene igjen ansvar for vakthold og sikkerhet.

– Det er første gang vi har et oppdrag som dette. Det er jo egentlig vanlig objektsikring bare at det er et fartøy og ikke en radiostasjon, inngangsdør eller et lager. Vi er heldige her på kaia med passive sikrings-tiltak som gjerder og slike ting. Det gjør det jo litt enklere, sier liaisonoffiser Vidar Hansen.

– Alle som er her har meldt seg frivillig. Det var ikke noe problem å få tak i nok personell, og vi har en liste med flere vi kan ringe. De som står her nå har lyst til å være her. De er påskrudd og det bidrar til å gjøre oppdraget mer motiverende for alle involverte.

KONTROLL PÅ HANDLINGSROMMET

Hansen kikker bort på vaktposten, hvor de to heimevernssoldatene småprater med en amerikansk soldat som står sammen med dem. Amerikaneren sjekker eget personell, ettersom han kjenner mannskapet.

– De er svært dårlig skodd til å stå ute. De står i joggesko og tynn uniform, så vi må ta dem inn i MB-en så de får varme seg litt og gi dem en kopp kakao. De blir ikke prioritert når det kommer til utstyr og klær, for de skal jo være inne i fartøyet. Vi har forbarmet oss over dem flere ganger. De fleste har heller aldri sett snø, forteller Hansen.

HV-soldatene på vakt er derimot kledd for å stå ute i mange timer med regn og snø i ansiktet. De er også forberedt på å takle oppdukkende situasjoner og de vet hva slags handlingsrom de har.

– Før vi reiste ut hit for å løse oppdraget, hadde vi egne leksjoner i maktanvendelse. Jeg tror det er viktig å ruste soldatene ved å øve på å takle ulike

scenarier og drive godt tankearbeid, sier Hansen.

– Jeg merker på soldatene at de er skjerpa, for de vet at dette ikke er årlig trening, sier Hansen i det vaktposten slipper inn noen amerikanske soldater med landlov.

– Dette er nå et militært område. Vi har også myndighet i umiddelbar nærhet; 150 meter ut fra området. Soldatene har mulighet til å sjekke ID, bortvise personer og dersom disse ikke adlyder kontakter vi politiet og det blir opprettet politisak. Vi kan også innbringe folk inntil fire timer, så politiet skal kunne komme og hente dem.

NØDVERGE

– Vi kan i utgangspunktet ikke bruke makt i fysisk forstand. Men nødverge gjelder selvfølgelig og siste utvei er å bruke våpen. Det å stå med skarpladde våpen er også en avskrekking. Amerikanerne krever dette når de besøker andre land etter det som skjedde i Adenbukta. Der hadde de ikke vakthold da en båt lastet med sprengstoff kjørte rett inn i siden på USS Cole og 17 amerikanere døde. Etter det har de vært strenge på vakthold, og dermed får Heimevernet oppdrag om styrkebeskyttelse når amerikanske fartøy besøker norske havner, forteller Hansen.

Sjefsjurist Bjørkholt bekrefter Hansens beskrivelse av soldatenes myndighet.

– På et område hvor soldatene har militær politimyndighet har de hjemmel til å sjekke ID, bortvise uvedkommende og ta kontroll på personell som oppfattes som en trussel mot oppdraget – om nødvendig ved bruk av fysisk makt. Det er viktig å huske at maktbruken må være nødvendig og forholdsmessig, og det er de begrensningene man i ettertid vil vurdere hendelsen opp imot.

NYE ERFARINGER – NYE VENNSKAP

Norske heimevernssoldater øver i et av USAs mest avanserte medisinske treningscentre, tar skarpskyttermerket på amerikanske våpen og flyr med Black Hawk. Og det er ikke tilfeldig at de gjør det akkurat her.

TEKST: Stine Skrutvold Skjæret FOTO: Tor-Magnus Øverås

En norsk kontingent på rundt 100 soldater, fordelt på stab, innsatsstyrkesoldater og HV-ungdom, fulgte opp en over 50 år lang tradisjon da de i februar tilbragte to uker hos US National Guard i Minnesota. Samtidig var en tilsvarende styrke fra US National Guard på Værnes.

Dette er NOREX – Norwegian exchange – det lengste pågående utvekslingsprogrammet USA har med en annen nasjon.

I år var det Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02 med oberst Kai Morkestrand i spissen som hadde ansvaret.

– USA er Norges viktigste allierte. Utvekslingen gir oss mulighet til å styrke det allerede tette kulturelle, politiske og militære båndet mellom våre to land. NOREX bygger gjensidig militær

forståelse som gir oss bedre soldater – på begge sider, forteller han.

UTVEKSLINGEN HAR BLITT VENNSKAP
Garnisonssjef i Camp Ripley, oberst Troy Fink, tilbragte mye tid sammen med den norske styrken. Han var tydelig på at utvekslingen er av stor verdi, også utover den militære treningen.

– Det startet i 1974, i en tid der vi virkelig begynte å se verdien av samarbeid med andre nasjoner. Med utgangspunkt i et ønske om å lære hvordan andre opererte og hva vi hadde til felles, har det utviklet seg til å bli så mye mer, også et vennskap. Dialogen mellom våre land er av stor verdi. Å være allierte gjør oss sterkere den dagen verden krever at vi responderer, sier oberst Fink.

Obersten er, som de fleste andre

amerikanere, etterkommer etter innvandrere – tyske, for hans del. På slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet hadde USA en enorm innvandringsbølge. Hele 800 000 nordmenn utvandret til USA. Så mye som en fjerdedel av dagens befolkning i Minnesota, det vil si at rundt 1,4 millioner, har skandinavisk opphav.

Under 2. verdenskrig ble det satt opp en egen avdeling med norsk-amerikanere: 99th Infantry Battalion. De trente i Camp Ripley og ble satt inn i Europa mot slutten av krigen, noe som blant annet inkluderte operasjon RYPE.

– Det er ingen tvil om at amerikanerne er opptatt av sitt opphav, og særlig det norske selvsagt, i deres forhold til Heimevernet. Dette gir samarbeidet en ekstra dimensjon, sier oberst Kai Morkestrand.

OPPDRAK

MNNG har både et føderalt oppdrag for USA og et statlig oppdrag for Minnesota. Det føderale oppdraget innebærer deltagelse i operasjoner der amerikanske styrker er involvert, og å bidra i de forsvars- og sikkerhetsmessige oppgaver USAs president bestemmer. Samtidig er de klare til å løse oppdrag hvis det oppstår interne katastrofer eller krisesituasjoner i staten Minnesota.

STØRRELSE

Camp Ripley er et 53 000 mål stort regionalt treningssenter, som brukes av hele MNNG. Staten Minnesota er litt mindre enn Norge.

ANTALL DAGER TRENING

I MNNG er minimum 48 dager i året, for de fleste fordelt på en helg per måned pluss to uker. I tillegg kommer kurs og skoler. Skolene (for å få nye stillinger og stige i gradene) er fra én måned til ett år.

VERNEPLIKT?

Nei, både soldater, spesialistbefal (NCOs) og offiserer verver seg.

TRENINGSSENTER

Camp Ripley har en rekke muligheter og state-of-the-art-fasiliteter for å øve både militære og sivile organisasjoner.

KLIMAET

Minnesota er ikke ulik det norske. Kalde, snørike vintre er det vanlige, selv om årets NOREX stort sett foregikk i plussgrader og uten snø.

SAMARBEIDSPARTNERE

MNNG samarbeider med og støtter lokale og statlige byråer, inkludert Minnesota Department of Health, Minnesota State Patrol, Homeland Security and Emergency Management, Department of Natural Resources og andre. NOREX-samarbeidet har knyttet MNNG til Norge i over 50 år, men fra i fjor ble Norge også «State partnership nation», et samarbeid de også har hatt med Kroatia siden 1996.

ANTALL

13 000 soldater (hær og luft). Det gjør dem til den 8. største nasjonalgardien i USA, selv om staten bare er nummer 22 når det kommer til befolkning. Cirka 2000 av disse er fulltidsansatte.

EN OPPLEVELSE UTEN SIDESTYKKE

Områdesersjant Erik Conradi fikk endelig drømmen om NOREX oppfylt – sammen med datteren Karin.

TEKST: Stine Skrutvold Skjæret, Iben Støldal, Kristian Kapelrud FOTO: Iben Støldal, Kristian Kapelrud, Tor-Magnus Øverås

Stabssersjant Erik Conradi, er områdesersjant i HV-02, Asker HV-område. Helt siden han var HV-ungdom har han hatt lyst til å delta på NOREX. I år fikk han muligheten gjennom sitt frivillige verv som ungdomsleder i HVU Rekruttbatteriet Oslo.

– Først og fremst er det en opplevelse helt uten sidestykke. Faglig sett har det gitt meg mye på organisering av stabsfunksjoner, under møter og øvelser. Amerikanerne er mye mer strukturerte og effektive enn oss. Jeg kommer til å kjøre «blåkopi» på møtekultur hjemme i området, sier Conradi, og understreker at også den kulturelle opplevelsen har vært helt unik.

– Det er skapt gode vennskap. Både ame-

rikanerne og vi ønsker å understreke hvor viktig det internasjonale samarbeidet er – noe som er direkte relevant for det vi gjør hjemme. Området vårt hadde for eksempel styrkebeskyttelse av USS Gerald R. Ford, hangarskipet som besøkte Oslo i fjor.

Conradi tror at amerikanerne har lært noe av nordmennene også.

– Ja, for eksempel under leksjon i kart og kompass. Der viste det seg at vi hadde en bedre måte for å lære bort, enn det de hadde.

En ekstra dimensjon for Conradi er at datteren Karin (18), som har vært

HV-ungdom i over to år, også var med på NOREX.

– Det har vært lærerikt og utfordrende. Jeg er blitt veldig god på sengestrekking og å vaske gulv, ler Karin, men legger til at hun også har blitt flinkere til å passe tiden, skyte og hvordan håndtere forskjellige situasjoner.

– Pappa har jeg egentlig ikke sett så mye til.

– Men det var litt koselig da det var ski-skyting, da fikk vi stått og snakket litt. Jeg fikk sagt at jeg syntes hun gjennomførte kjempebra og at jeg var stolt av henne, smiler faren. Far og datter er i hvert fall enige om at NOREX er et minne for livet.

SERSJANT LARSEN (44)

Geværsoldat i innsatsstyrken

– Som MP har det vært veldig lærerikt at US Army har egne EPW-lag (enemy prisoners of war), og strategien de bruker når de søker etter etterretning på fiendtlige døde med tanke på booby traps osv. De har en litt annen måte å gjøre det på. Det har vært veldig lærerikt å se.

MARTE DERVÅ(18)

Heimevernsungdom

– Jeg har lært det å være åpen for forandringer, kulturer og andre mennesker. Jeg har møtt mange ulike folk. Jeg har også lært å samarbeide på tvers av kulturer og vaner. Det har vært fint å møte amerikanere og se hvordan de gjør ting. Vi gjør ting mye likt, men det er totalt en holdningsforskjell i forhold til gradssystemer og rett og slett hvordan man oppfører seg.

STABSSERSJANT VIKESÅ (45)

Personellbefal på NOREX

– Det jeg tar med meg fra NOREX er alle de flotte menneskene. Både de amerikanske og de norske. Jeg ble veldig overrasket over hvor opptatt amerikanerne var av Norge, og hvor mange som hadde norsk opprinnelse. Vi følte oss utrolig godt ivartatt. Det var også veldig interessant å se hvordan det amerikanske systemet virket. Jeg ble blant annet veldig imponert over HR-systemet deres.

THOMAS PURFEERST (23)

Minnesota Air National Guard

– Jeg har lært veldig mye gjennom hele feltøvelsen. Vi fikk en innføring i snøskred, om hvordan snøen legger seg i lag, terrenget og stigning. Vi gikk gjennom råk for å kjenne hvordan kroppen reagerer på å plutselig bli iskald og våt. Jeg trodde først vi skulle få et sted å varme oss opp på etterpå, men med det norske utstyret var det bare å få på seg tørre klær og løpe litt rundt, så var vi varme igjen. Jeg trodde ikke det var mulig, men det var en kul opplevelse. Det er en mening bak alt dere gjør som dere lærer oss, alt fra å regulere bekleddning i tynne lag til innredning i teltet og fyringsvakt.

AVDELINGER

MNG er delt inn i Air NG og Army NG

Air NG

Army NG

JOINT FORCE
headquarters
St. Paul

133RD AIRLIFT WING
(C-130 Hercules)
base i St.Paul

34TH RED BULL INFANTRY
DIVISION
består av ni brigader som
dekker 12 stater

148TH FIGHTER WING
(Block 50 F-16 CM)
base i Duluth

ARMY NATIONAL GUARD SINE AVDELINGER I MINNESOTA:

- 34th Expeditionary Combat Aviation Brigade (UH-60 Black Hawk og CH-47 Chinook helikoptere) med base i St.Paul
- 1st Armored Brigade Combat Team (ABCT) med base i Rosemount
- 84th Troop Command med base i Cambridge
- 347th Regional Support Group med base i Brooklyn Park
- 175th Regional Training Institute med base i Camp Ripley

«HEIMEVERNETS VAKTBIKKJE»

Alle HV-distriktene i Norge har distriktsråd. De er brobyggere mellom det sivile og det militære, for blant annet å sette viktige saker for Heimevernets soldater på agendaen.

TEKST OG FOTO: Tore Ellingsen

Vi er på mange måter en vaktbikkje som skal se at Heimevernet fungerer slik det er tenkt. Vi fremmer både systemet Heimevernet, men jobber også for soldatene. De viktigste resolusjonene vi jobber med nå er at soldatene skal få bedre personlig bekledning og utstyr. Vi har også jobbet lenge med en mer rettferdig avlønningsmodell for soldatene, forteller Per Øyvind Asbjørnsen.

Han er soldatrepresentant i Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08 (HV-08) og har vært en del av distriktsrådet i mange år. I tillegg til å være hovedtillitsvalgt blant soldatene er han også med i arbeidsutvalget til distriktsrådet.

– Arbeidsutvalget er en kjerne som jobber mer aktivt. Jeg er med der slik at jeg kan påvirke i enda større grad for soldatene. De fleste i rådet har ikke militær erfaring, så det kan jeg bidra med, forklarer Asbjørnsen.

POLITISK DIALOG

Distriktsrådet i HV-08 jobber en del opp mot stortingspolitikere fra Agder og Rogaland, men også med lokalpolitikere.

– Jeg opplever at politikerne både på Agderbenken og Rogalandsbenken hører på oss når vi fremlegger saker for dem. I løpet av året er vi også i dialog med mange ordførere. Mange politikere trenger litt voksenopplæring om Heimevernet og hvordan det fungerer, forteller han.

Wenche Meinich-Bache er leder i distriktsrådet til HV-08, og det har hun vært i to år. Hun synes rådet har fått gjennom flere viktige saker i det siste.

– Distriktsrådet har jobbet lenge med å styrke Heimevernet med personell, for det har vært høyt prioritert. Vi har vært på Stortinget, møtt politikere, ordførere og regionråd. I 2023 ble HV styrket med 500 soldater, og rundt 200 av disse ble tildelt HV-08. Så den saken er jeg veldig fornøyd med.

BROBYGGER

Meinich-Bache forteller også at rådet skal være en brobygger mellom Heimevernet og det sivile samfunnet.

– Det er viktig å få informert om Heimevernets betydning og oppgaver. Vi skal også fremme HV sitt behov når det

”

– De viktigste resolusjonene vi jobber med nå er at soldatene skal få bedre personlig bekledning og utstyr.

Per Øyvind Asbjørnsen

gjelder utstyr og trening. Dette oppnår vi med å ha møter med næringslivet, lokale politikere og stortingsrepresentanter, forteller hun.

-Hva er de viktigste sakene dere jobber med fremover nå?

– Vi er opptatt av at HV-soldaten skal trene nok. Lokalt for HV-08 har vi også jobbet med å opprettholde fasilitetene på

Kjevik. Så det er gledelig å se at regjeringen har snudd i saken med hensyn til militær tilstedeværelse og forsvar i Agder-området.

– Distriktsrådet jobber også for at HV skal få gode nok økonomiske rammer til å kunne ivareta sin territoriale rolle på en forsvarlig måte, avslutter Wenche Meinich-Bache.

FAKTA:

DISTRIKTSRÅD

Hvert HV-distrikt har sitt eget distriktsråd. Organisasjonene i landsrådet kan oppnevne hver sin representant til distriktsrådene. Distriktsrådet kan i tillegg velge inntil fire andre distriktsrelaterte organisasjoner som medlemmer. I distriktsrådet sitter også inntil ti ledere (HV-soldater) av områdeutvalg og innsatsstyrkeutvalg. Distriktsrådet skal arbeide for å fremme samarbeid mellom Heimevernet og sivilbefolkningen i distriktet. De gir også uttalelser og råd i spørsmål som angår Heimevernet.

LANDSRÅDET

Oppnevnes av Forsvarsdepartementet og består av representanter fra 15 sivile organisasjoner og én representant fra hvert av de 11 distriktsrådene; i alt 26 medlemmer. Landsrådet samles normalt to ganger hvert år og skal bistå med uttalelser, forslag og råd i alle viktige spørsmål som angår Heimevernet.

6 AV 40 500

Heimevernet består av 40 500 kvinner og menn – alle soldater med en god miks mellom militær og sivil bakgrunn. Alle tar med seg unik kunnskap inn i Heimevernets operasjoner. Her kan du bli litt kjent med seks av disse soldatene.

TEKST OG FOTO: Heimevernet

Patrick Neumann (35)

Yrke: Advokat

Rolle i HV: Troppssjef

Distrikt: Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02

Patrick Neumann mener som mange andre at soldatene skulle hatt bedre utstyr.

– Det har man klaget på siden romerne var legionærer. Vi har utstyr og i beste HV-ånd klarer vi oss med det vi har, men jeg tror nyere utstyr ville øket motivasjonen til soldatene.

Han er veldig fornøyd med kurstilbudet som er i Heimevernet.

– Jeg har gått flere av Heimevernets kurs på Heimevernets våpenskole. Det er en kursrekke som er veldig velutbygd, operativ og med veldig dyktige instruktører.

Han mener at det har også har skjedd en del med kompetansen og motivasjon etter krigen i Ukraina startet.

– Vi har fått erfaringsutveksling fra Interflex, der vi har norske instruktører som lærer opp ukrainske soldater. Det har vært en innsiktsfull, interessant og mektig erfaringsutveksling. For det de har vært med på å bidra med der er kanskje noe av det viktigste vi kan bidra med akkurat nå.

Også i troppen til Neumann er det tydelig at soldatene har reflektert over det som skjer.

– Det vises i hele troppen, for det er helt klart et skifte i soldatene sin sinnsstemning, og de ser mer behov for treningen. Det er mer givende og de føler at de får mer ut av øvelsen.

Patrick sitt beste «HV-hack» er å se muligheter, snakke med folk og spør om lov.

– Troppen rekognoserte etter et egnet KO- og forlegningssområde i forbindelse med øvelsen. Vi var på flere lokasjoner og ved en tilfældighet fant vi en fin slette i skjul og litt vekk fra veien. Det lå et hotell her, noe som gir positive fordeler. Vi snakket hotellsjefen som var utrolig serviceinnstilt. Hun tok i mot oss med åpne armer. De har gitt oss adgang til dere fasiliteter og gitt oss mulighet til å spise frokost på hotellet. Stilt med strøm, vann, gratis parkering og så videre.

Som soldat på øvelse har Patrick planlagt hva han skal gjøre når han kommer hjem.

– Det er å gi kona og barna en stor klem. Jeg savner de to jentene mine veldig, så det blir å gi dem den kjærligheten de fortjener. De forstår til en viss grad hva jeg gjør. Men for kona å være hjemme og ha logistikken med de to jentene alene er en påkjenning, avslutter Patrick.

Geir Røssland (36)

Yrke: Elektroingeniør

Rolle i HV: Nestlagfører

Distrikt: Bergenhus heimevernsdistrikt 09

Nestlagføreren har hatt en lang karriere på tvers av «grenene» i HV.

– Jeg startet i innsatsstyrken i sjøheimevernet. Deretter var jeg i et sjøheimevernsområde til det ble nedlagt, så var jeg i et HV-område før jeg gikk over til innsatsstyrke Bjørn West.

Som elektroingeniør har Geir litt spesielle triks for å øke komforten i felt.

– I felt er det lurt å ha med seg elektrisk lader og elektrisk varme. Noe som ikke bruker åpen flamme. Det er mye mer brukervennlig.

Geir har i tillegg alltid litt ekstra klær med seg på øvelse.

– Ha med mer varmt tøy enn du tror du kommer til å bruke, og ha det lett tilgjengelig, oppfordrer Geir Røssland.

Vinjar Grønstøl (27)

Yrke: Selvstendig næringsdrivende

Rolle i HV: Lagfører

Distrikt: Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16

– Det er ikke sånn at HV bare drikker kaffe og koddler i felt. Nå er det gode treninger og skarpe oppdrag. Det gjør noe med motivasjonen både for meg og soldatene.

Som lagfører i HV og selvstendig næringsdrivende sivil er det ikke alltid like enkelt å være borte fra arbeid.

– Det er mye som må tas igjen etter en uke borte, men det pleier alltid å ordne seg på et vis. Jeg har fire ansatte

som stiller opp og tar unna det de klarer.

Han understreker at selv om det noen ganger er utfordrende å komme seg på øvelse, er det alltid spennende å komme tilbake til laget for årlig trening.

– Vi har et veldig bredt spekter av folk med mye kompetanse, så det er bare det å utnytte kompetansen og skape noe bra sammen.

Marcus Mansika (24)

Yrke: Personlig trener

Rolle i HV: Lagfører

Distrikt: Finnmark heimevernsdistrikt 17

Marcus Mansika (24) søkte seg rett til innsatsstyrke Ida & Lyra etter førstegangstjenesten i HV-17 og ønsker å ta til seg så mye kunnskap som mulig fra rollen som instruktør på kurs.

Mansika tok tidlig på seg rollen som lagfører og har siden bygget videre på det i innsatsstyrken. Han beskriver førstegangstjenesten i Heimevernet som intens og utfordrende, siden den er komprimert til kun seks måneder i stedet for de vanlige tolv.

Han ønsker at flere søker seg til innsatsstyrken for å få enda bedre trening og bli en del av et motivert fellesskap.

I tillegg til sin rolle som lagfører har Mansika også engasjert seg mye i utdanning av nye nestlagførere og lagførere. Han har deltatt på flere kurs som instruktør.

– Det Heimevernet kan gjøre for oss er å tilby oss videre kursing for å utvikle oss som soldater. Det HV gjør nå, for eksempel å la oss være med som instruktør på kurs, lærer vi mye av. Jeg synes det er med på å skape videre utvikling for oss, forteller Mansika.

Når det gjelder erfaringene hans fra innsatsstyrken, mener Mansika det er mer rom for å utvikle lagførerne ved å gi dem mer ansvar i større oppgaver når soldatene er inne til trening og øving. Mansika jobber til vanlig som personlig trener i Tromsø og balanserer livet i det sivile og det å være soldat i Heimevernet.

– Jeg savnet det «grønne livet» og jeg ville være mer ute. Det er jo et lite avbrekk fra hverdagen når jeg er inne til øving og trening med innsatsstyrken, smiler Mansika.

Hans Borhaug (27)

Yrke: Systemutvikler

Rolle i HV: Geværsoldat

Distrikt: Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16

– Vi har hatt noen skarpe styrkebeskyttelsesoppdrag og det er alltid spennende å møte de allierte styrkene som trener her i nord.

– Spesielt med tanke på å se hvordan andre lands styrker fungerer, utveksle kultur, historier og merker er det som gjør oppdragene givende.

Nils Ellefsen (59)

Yrke: Forsikringsmegler

Rolle i HV: Områdesjef i Bærum HV-område

Distrikt: Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02

Nils Ellefsen (59) er en erfaren områdesjef. Opprinnelig er han fra Ålesund, men har lenge bodd på Østlandet. Siden 2011 har han ledet Bærum HV-område i Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02.

Nils beskriver seg selv som en voksen herremann som i alle år har hatt stor interesse for forsvarssaken og historie.

– Jeg fikk tidlig kunnskap om englandsfart og motstandsarbeid siden jeg hadde mange i familien som var involvert i 2. verdenskrig på en eller annen måte. Likevel var det ingen i familien som snakket om krigen. Det preger en på en måte. Ikke negativt, men det er noe jeg alltid har hatt med meg som en viktig del av historien.

– Jeg håper og tror jeg bidrar med ganske mye. Det at jeg er genuint interessert, genuint til stede og genuint opptatt av at jeg skal levere noe bra tilbake til samfunnet bidrar jeg med hver dag.

Ellefsen trekker frem Heimevernets bidrag under covid-19 som et positivt oppdrag.

– Bærum kommune hadde et bra system for vaksinerings under første runde i pandemien, men før runde to kom ble de midlertidige vaksinasjonsstasjonene stengt.

Ellefsen kjenner ordføreren i Bærum kommune. Med sin militære erfaring visste han også at det er ikke bare å ringe til Forsvaret.

– Jeg tipset om at hvis de ønsker bistand fra Forsvaret, må det først

sendes en bistandsanmodning. Deretter må anmodningen gjennom flere ledd før Forsvaret kan møte opp.

Ellefsen mener det er flere ting som kan gjøres for å få enda bedre soldater.

– Soldatene må få informasjon, de må involveres, vi må se hva de er gode på og hva de faktisk kan. Selv om det å kjenne våpenet sitt er grunnmuren, har soldatene våre mye annen kompetanse vi kan dra nytte av. Hvis soldatene får en følelse av at de sitter på viktig kompetanse for Heimevernet og Forsvaret, får vi mye bedre soldater.

Fra sitt eget HV-område vil han trekke frem en soldat som jobbet med veiplanlegging i Oslo kommune. Det kan i en gitt situasjon være svært nyttig kompetanse.

– Jeg vil også nevne PBU-situasjonen. Den er på noen punkter kritisk, og det ville gjort det mye enklere å være områdesjef, dersom det var i orden.

De aller fleste i Heimevernet er inne én uke i året. Ellefsens beste råd for å få en god opplevelse med årlig trening er å være til stede. Det gjelder både for soldatene og befalet.

– Noen sier at det du gjør mest av i krig er å vente og det er kanskje riktig, men det betyr ikke at øvelsene skal være sånn. En øvelse skal ha tett program med kanskje noen uventede hendelser. Du vet du skal inn. Gjør ditt beste og vær interessert, men krev av befalet at de er det samme og gjør det de kan for at det skal være en god øvelse og trening.

HVA ER OPERATIVT NYTTIG?

De senere årene har Heimevernet jobbet med å styrke situasjonsforståelsen ved hjelp av teknologi. I tillegg er det en rekke andre utviklingsprosjekter på gang.

TEKST: Tore Ellingsen FOTO: Iben Støldal

Enhver militær organisasjon må kjenne sin egen virksomhet og bidra i egen utvikling.

Det mener iallfall Alf Birger Enger, som jobber som sjef utvikling (G-10) i Heimevernsstaben. Jobben hans er å omsette sjef Heimevernets tanker til produkt eller handling.

– Det er alltid slik at når man driver utvikling, så har vi eksperter som kan hjelpe til, men de er ikke eksperter på det HV driver med. Det er det vi som er. Alt fra soldaten som tar grep til sjefene som tar en beslutning.

Utvikling kan gi oss verktøy som gjør jobben vår enklere eller at vi får større effekt. Jeg tror det viktigste bidraget mitt som sjef for utvikling i Heimevernet er militær virksomhetsforståelse. Det viktigste når vi utvikler er alltid å ha i bakhodet: hva skal vi bruke tingene til? Hva skal vi oppnå? Det er ikke alt som er teknisk mulig som er operativt nyttig, forteller Enger.

Har utviklingsarbeidet skiftet kurs etter Russlands invasjonen av Ukraina?

– Vi følger med på det som skjer på teknologifronten.

UTVIKLING

Alf Birger Enger jobber som sjef utvikling (G-10) i Heimevernsstaben.

– Utvikling kan gi oss verktøy som gjør jobben vår enklere eller at vi får større effekt.

Alf Birger Enger

Men vi var allerede på god vei og har ikke gjort store endringer. I HV driver vi med territoriale operasjoner, som vi deler opp i fire elementer. Situasjonsforståelse, evne til å beskytte, evne til å bekjempe og evne til samvirke, forklarer Enger.

For noen år tilbake startet Heimevernet med å forbedre situasjonsforståelsen. Målet her er at HV kan hente og dele informasjon med andre militære avdelinger og andre aktører i totalforsvaret.

– Vi startet med dataløsninger hvor sjef HV er systemeier. Norsk taktisk informasjonssystem ugradert (NOR-TI-U) og Norsk taktisk informasjonssystem begrenset (NOR-TI-B). Dette er dataløsninger som gjør det lettere for HV-områdene å sende og motta data. Det var grunnlaget for Warfighter Sensor Observation System (WaSOS). Det er et verktøy for rapportering av observasjoner. WaSOS gjøre det enkelt å flytte kritiske observasjoner fra mobil til ledelsen på en oversiktlig måte. Det vil si at hvis HV-soldater på vaktpost observerer noe mistenkelig, tar det ikke mange sekunder før området og eventuelt HV-distriktet får beskjed, sier Alf Birger Enger.

Håpet på sikt er at de andre avdelingene i Forsvaret også kan bruke disse systemene, for eksempel innenfor vakt og sikring. Da bidrar alle til samme situasjonsforståelse.

– Vi har også demonstrert sammenkoblingsløsninger som gjør at for eksempel statsforvalteren kan se vårt militære situasjonsbilde på sine løsninger når vi skal jobbe sammen. Dette kan være en viktig brikke i å bygge situasjonsforståelse i totalforsvaret, sier Enger.

Heimevernet har også utviklingsprosjekt innen beskytt og bekjemp.

– Nå trenger vi at politikerne bestemmer seg for ambisjonsnivået HV skal ha innen beskyttelse og bekjempelse. HV kan ikke kjøpe 120 mm bombekaster, luftvern eller panserbekjempelsesvåpen, hvis ikke det er en politisk ambisjon at HV skal ha det, forklarer Enger.

Heimevernet må også ha noe som gir beskyttelse fra lufta.

– Når det gjelder Counter Unmanned Aerial System (C-UAS), er vi på et godt spor. Etter spesialstyrkene så er faktisk Heimevernet de eneste som har et anskaffelsesprosjekt som er i gang med å levere. C-UAS kan brukes til langt mer enn å bekjempe droner. Rett plassert i terrenget kan det for eksempel brukes til å overvåke relativt store geografiske områder både til lands og til sjøs. Med de rette sensorene kan vi se eller høre aktivitet i terreng eller på sjø på lang avstand både i lys og mørke, avslutter Alf Birger Enger.

WASOS

WaSOS er et verktøy for rapportering av observasjoner. Produktet skal gjøre det enkelt å flytte kritiske observasjoner fra mobil til beslutningstakere på en oversiktig måte.

C-UAS

Forkortelsen C-UAS står for Counter Unmanned Aerial System. Typiske sensorer i slike systemer er elektrooptisk kamera, IR-sensor som søker varmesignatur, akustisk sensor (lyd), radar og RF-sensor som detekterer radiosendere.

NYE LEDERE I HV

– TALENTUTVIKLING MED MEDBESTEMMELSE

Gode ledere er avgjørende for Heimevernets evne til å løse oppdrag. Utvikling av gode ledere er en kontinuerlig prosess og områdene må alltid se etter ledertalenter.

TEKST: Torgeir Sæteren, Heimevernets våpenskole FOTO: Sondre Mosdal

Ledertalent i området inngår i områdets aspirant- eller befalsplan. Det unike i Heimevernet er at områdeutvalget skal uttale seg om lederutvelgning og utvikling i avdelingen.

Områdeutvalget består av mellom tre og ti medlemmer valgt av og blant alt personell i avdelingen. Ofte velges en fra hver tropp og en fra staben. Områdeutvalget skal uttale seg om personellsaker, forhold rundt trening, utdanning, materiell og utstyr. I denne sammenhengen skal utvalget både uttale seg om kandidater for lederstillinger og passe på at avdelingen har nok kvalifiserte ledere.

Områdeutvalget sin uttalelse bidrar til at våre ledere har de verdier, holdninger og egenskaper som soldaten ønsker at lederen skal ha. Et områdeutvalg som engasjerer seg og blir brukt aktivt i arbeidet med lederutvikling, er derfor samtidig med og styrker områdedeledelsens autoritet og legitimitet.

Aspirant- eller befalsplanen må ha langt tidsperspektiv. Utvikling av nye ledere går over mange år. Områdene har stort sett god oversikt over når lederne går ut på alder eller er tiltenkt andre stillinger. Områdeutvalgene har her en viktig rolle

sammen med områdesjefen i å se helhetlig på lederkabalene i avdelingen.

De som ikke kjenner seg igjen i denne beskrivelsen av funksjonen til områdeutvalget i egen avdeling, bør etterspørre informasjon om dette ved neste anledning.

Alt dette gjelder også for innsatsstyrkene og da heter det innsatsstyrkeutvalget. Rollen er den samme.

Er du registrert med riktig kompetanse i rullebladet?

Rullebladet gir ikke alltid et godt nok bilde av hva du har med deg inn i Heimevernet. Det sier seg ikke alltid selv hvordan tidligere utdanning og erfaring kan vurderes opp mot kompetansebehovene i Heimevernet. I tillegg er mange rulleblad mangelfulle når det kommer til tjenesteerfaring og kvalifikasjoner.

Mange har tidligere utdanning og erfaring fra Forsvaret som bør vurderes opp mot kursrekka vår. I tillegg har mange sivil kompetanse som supplerer den militære kompetansen. HV-distriktene og Heimevernets våpenskole (HVVS) samarbeider for å få registrert allerede opparbeidet kompetanse i rullebladet. Det skjer ved at distriktene vurderer personellet sin kompetanse

og sender fram søknader om vurdering opp mot konkrete kurs. Distriktenes vurdering er basert på rullebladgjennomgang og innspill fra områdene og innsatsstyrkene.

HVVS vurderer ikke om du er egnet til stillingen. Det er sjefers både plikt og rett å peke ut sine underlagte ledere. HVVS vurderer kun om du allerede fyller forventet kompetanse du ellers ville fått på et av våre kurs. Lovverket begrenser tilleggsteneste, som kan brukes til kurs, til fjorten dager hvert tredje år. Derfor er det viktig at du blir sendt på riktig kurs basert på ditt kompetansenivå.

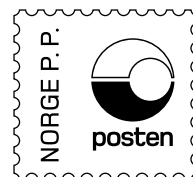
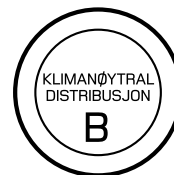
Så langt er over 10 prosent av personellet i Heimevernet vurdert og for flesteparten er det lagt til kvalifikasjoner i rullebladet. Søknader begrunnet med antall år i stilling uten gjennomførte kurs og at den omsøkte fungerer godt på årlig trening eller øvelse blir vanligvis avslått. Søknader begrunnet med oppnådd kompetanse og plan for videre kompetansebygging blir ofte innvilget. Vi skylder deg å utnytte alle muligheter budsjett og lovverk gir oss til å gi deg så mye trening, øving og kompetansepåfyll som mulig, for at du den dagen det kreves, skal være så godt forberedt som mulig for utfordringene du møter som leder i militær oppdragsløsning.

”

– Vi skylder deg å utnytte alle muligheter budsjett og lovverk gir oss til å gi deg så mye trening, øving og kompetansepåfyll som mulig.

Torgeir Sæteren

Returadresse:
HEIMEVERNSSTABEN
POSTBOKS 393 TERNINGMOEN
2403 ELVERUM

MILITÆRT NORGESMESTERSKAP I GEVÆRSKYTING

arrangeres som en del av Landsskytterstevnet i Steinkjer

Sted: Steinkjer skytebane

Dato: 23.-24. juli

Påmeldingsfrist: 15. juni

Påmelding: Ta kontakt med ditt HV-distrikt for deltakelse, eller gå inn på mitt DFS og meld deg på

PROGRAM:

Mandag 22: Infomøte i matteltet på arena

Tirsdag 23: Feltskyting

Onsdag 24: Baneskyting og finale for de 10 beste

